

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

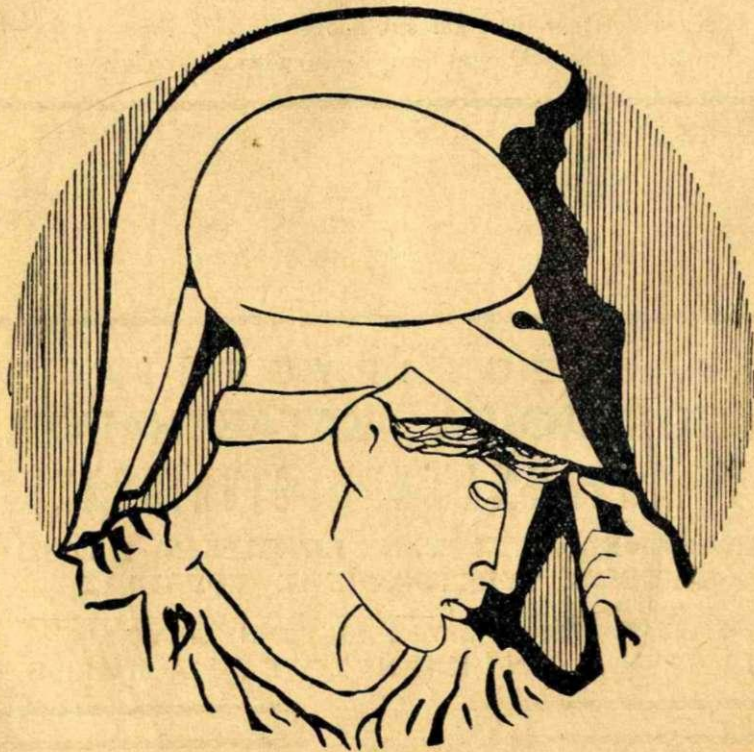
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ & ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ Γ. ΜΠΑΡΔΑΝΗΣ

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ

ΠΑΥΛ.ΚΑΡΟΛΙΔΗΣ - ΑΝΤ.ΧΡΗΣΤΟΜΑΝΟΣ - ΙΠΠΟΚΡ.ΚΑΡΑΒΙΑΣ

Τεύχος 9ου

ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ
Γ. ΒΑΛΛΗΝΔΑΣ & ΣΙΑ

ΑΘΗΝΑΙ - ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ 36

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑΤΑΒΕΒΑΗΜΕΝΟΝ ΔΡΧ. 5.100.000

ΑΡΙΘ. ΤΗΛΕΦΩΝΟΥ 5-68

ΤΗΛΕΓΡΑΦΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ «ΙΔΙΟΤΡΑΠΕΖΑ»

ΤΡΑΠΕΖΙΤΙΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑΙ ΠΑΣΗΣ ΦΥΣΕΩΣ

Ἀγοραπωλησία χρεωγράφων καὶ συναλλάγματος

Προεξοφλήσεις

Πιστώσεις ἔναντι φορτωτικῶν

Καταθέσεις ἐν ὄψει καὶ ἐπὶ προθεσμία εἰς δραχμὰς

καὶ εἰς συνάλλαγμα ὑπὸ εὐνοϊκωτάτους ὄρους.

ΤΑ ΝΕΟΪΔΡΥΘΕΝΤΑ
ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ
ΤΗΣ «ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ»,
ΑΝΑΛΑΜΒΑΝΟΥΣΙ ΤΗΝ ΕΚΤΕΛΕΣΙΝ ΠΑΣΗΣ
ΦΥΣΕΩΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΕΙΔΙΚΟΝ ΤΜΗΜΑ ΙΔΡΥΘΗ ΔΙΑ ΤΗΝ ΕΚΤΥΠΩΣΙΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Οἱ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις συνδρομηταὶ καὶ ἀναγνώσται τῆς
«ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ» δύνανται νὰ
ἀποστέλλωσι πρὸς ἐκτέλεσιν πᾶσαν τυπογραφικὴν των
ἐργασίαν εἰς τὴν διεύθυνσιν τοῦ περιοδικοῦ μὲ τὴν πε-
ποιθήσιν ὅτι εὐσυνείδητος μερίμνα καταβάλλεται ἐν τῇ
ἐκτελέσει πάσης παραγγελίας.

«ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ»,

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ & ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ Γ. ΜΠΑΡΔΑΝΗΣ

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ: ΠΑΥΛ. ΚΑΡΟΛΙΔΗΣ - ΑΝΤ. ΧΡΗΣΤΟΜΑΝΟΣ - Π. ΚΑΡΑΒΙΑΣ

ΤΟΜΟΣ Α΄

Ἀθήναι, Νοέμβριος 1927

ΤΕΥΧΟΣ 9

Π. ΚΑΡΟΛΙΔΟΥ

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑΙ
ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΕΛΛΟΓΙΜΩΤΑΤΟΝ ΜΕΓΑΛΟΣΧΟΛΙΤΗΝ
ΦΙΛΟΛΟΓΟΝ ΚΑΙ ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΟΝ
ΓΕΩΡΓΙΟΝ ΦΙΛΗΝΤΑΝ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ Α΄

Ἐλλογιμώτατε ἄνερ

Ἀσμένως λαμβάνων τὰς ἀπὸ πολλῶν μηνῶν πεμπομένας μοι φιλολογι-
κὰς καὶ γλωσσολογικὰς μελέτας ὑμῶν, οὐ πρὸ πολλοῦ δὲ τὸν Α΄ καὶ τὸν Β΄
τόμον τῶν ὑμετέρων Γλωσσολογικῶν καὶ τὸν Γ΄ τόμον τὸν ἐπιγραφόμενον
«Γλωσσογνωσία καὶ γλωσσογραφία Ἑλληνική» καὶ τὰ ἰδιαίτερα κατὰ Γ. Χα-
τζηδάκη, δὲν ἔσπευσα μῆτε νὰ σὰς εὐχαριστήσω τυπικῶς μῆτε νὰ ἐκθέσω τὰς ἐν-
τυπώσεις καὶ τὰς κρίσεις μου περὶ τῶν ὑφ' ὑμῶν πραγματευθέντων ζητημάτων
καὶ περὶ τῶν ὑμετέρων ἐρευνῶν καὶ συμπερασμάτων. Μὴ νομίσητε ὅμως ἐντιμὲ
συγγραφεῦ, ὅτι μὴ γράψας ὑμῖν μέχρι σήμερον ἐν διαστήματι δλοκλήρου σχε-
δὸν ἔτους ἔπραξα τοῦτο ἐνεκεν ἀμελείας ἢ ὀλιγορίας ἢ ἐλλείψεως ἐκτιμήσε-
ως πρὸς τὰ γραφόμενα ὑφ' ὑμῶν. Οὐδαμῶς τοῦτο! Ἄλλα ἦσαν τὰ τῆς βρα-
δύτητος αἴτια. Ὁμολογῶ ὅτι ἀναγινώσκων τὰς ὑμετέρας πραγματείας ἀτο-
πόν τι καὶ ἄηθες ἔπασχον πάθος ἠθικὸν ἠδονῆς ὁμοῦ καὶ λύπης ἀνάμικτον
ἐνθεν μὲν τερπόμενος εἰς ὅσα ἀνεγίνωσκον ἐν τοῖς βιβλίοις ὑμῶν μετὰ πολ-
λῆς γνώσεως καὶ εὐστόχου καὶ ἀσφαλοῦς κρίσεως γραφόμενα καὶ τὸν ὑφ' ὑ-
μῶν ἐκφερόμενον αὐστηρόν, ἀλλὰ δίκαιον ἔλεγχον τῶν πολλῶν καὶ μεγάλων
ἀπιστεῦτων πλημελειῶν καὶ ἁμαρτημάτων τῶν διαπραττομένων ὑπὸ τῶν
δοκούντων τι εἶναι ἐν ζητήμασι γραμματικοῖς καὶ γλωσσολογικοῖς, ἐνθεν δέ,
ὁμολογῶ τοῦτο ἐν πάσῃ εἰλικρινείᾳ, δυσφορῶν σφόδρα καὶ ἀνιώμενος ἐπὶ
τῷ λίαν ἀπειροκάλως ἐπιτηθευμένῳ ὑφ' ὑμῶν ἀνελληνικῷ καὶ ψευδελλη-
νικῷ καὶ ψευδοδημοτικῷ ἀναρχιστικῷ καὶ μηδενιστικῷ γλωσσικῷ ἰδιώματι ἀ-
νίαν μὲν παρέχοντι πολλὴν τῷ ἀναγινώσκοντι, μεγάλας δὲ βλάπτουσι καὶ
τὸν συγγραφέα ἠθικῶς, πάσχοντα οἷα ὁ «Heautontimoroumenos». Ἄν ὅσα
γράφονται ὑφ' ὑμῶν ἐγράφοντο ἐν τῇ ἀληθεῖ δημοτικῇ μάλλον ἢ ἥττον
προσεγγιζούσῃ πρὸς τὸν καθαρὸν τύπον τὸν προερχόμενον ἐκ τοῦ ἀρχαίου,
τὰ ἔργα ὑμῶν ὄντα κατ' οὐσίαν ἀληθῶς ἐπιστημονικά, ἤθελον ὑψώσει μὲν
ὑμᾶς ἐν τῇ συνειδήσει τοῦ ἐπιστημονικοῦ κόσμου, ἤθελε καταρῥίψει δ' ἐ-
πιστημονικῶς καὶ ἠθικῶς τοὺς μὴ ἀναγνωρίζοντας τὴν ἐπιστημονικὴν ὑμῶν
ὑπεροχὴν καὶ μείζονα ἀξίαν. Ἄλλὰ καθ' ὃ γλωσσικὸν δῆθεν ἰδίωμα ἐγράψα-
τε, οἱ μὲν δυνάμενοι νὰ νοῶσι τὰ πράγματα κατὰ βάθος καὶ κατ' οὐσίαν

και να εκτιμήσωσι τὰ ὑφ' ὑμῶν γραφόμενα προσηκόντως δὲν ἀναγινώσκουσιν αὐτά, οἱ δὲ τῶν ἀναρχικῶν γλωσσικῶν ἰδιωμάτων θιασῶται ὄντες πάντες (πλὴν ὀλίγων πρὸς αὐτοὺς χάριν ὑλικῶν συμφερόντων αὐτομολούντων) ὄντες ἀμαθεῖς καὶ ἀδαεῖς παντὸς ἐπιστητοῦ οὔτε δύνανται οὔτε θέλουσι νὰ μελετῶσι τὰ ὑφ' ὑμῶν πραγματευόμενα ἐπιστημονικὰ ζητήματα οὔτε εἶναι εἰς θέσιν νὰ κρίνωσιν αὐτά.

Τὸ τοιοῦτον δὲ εἶναι τοσοῦτω μᾶλλον τραγικῶς λυπηρὸν διὰ τὴν ἐπιστήμην καὶ κομικῶς εὐχάριστον τοῖς ἀναρχικοῖς ὑλολάτραις πολεμίσις τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς ἐπιστημονικῆς γλώσσης, ὅσον ὡς ἔκ τινων τῶν πρὸς ἐμὲ πεμφθέντων ὑμῶν φυλλαδίων ὑμῶν ἐν γλαφυρᾷ καθαρουόσῃ γλώσσῃ συντεταγμένων ἐπέισθην, δύνασθε λαμπρῶς καὶ γλαφυρῶς νὰ ἐκθέτητε τὰς ἰδέας καὶ τὰς γνώσεις ὑμῶν ἐν τῇ μόνῃ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον συντελοῦσῃ γλώσσῃ.

Ἡ τοιαύτη ὑμετέρα ἀληθῆς ἀντικειμενικῶς ἐν τῇ ἐκθέσει τῶν ἰδεῶν καὶ ψευδῆς καὶ ἀναρᾶ ἐν τῷ τρόπῳ τῆς ἐκθέσεως πορεία ὑμῶν περιάγει με εἰς θέσιν ἠθικῶς καὶ ψυχολογικῶς δυσχερῆ καὶ δυσάρεστον, ἔνθεν μὲν νοοῦντα καὶ ἐκτιμῶντα τὴν ἑσωτερικὴν ἐπιστημονικὴν ἀξίαν τῶν ἔργων σας, ἔνθεν δὲ δυσφοροῦντα καὶ ἀχθόμενον καὶ ἀλγοῦντα ἐπὶ τῇ ἀηδεῖ γλώσσῃ τῇ ἐξαγγελούσῃ τὰς γνώσεις ὑμῶν καὶ αἰσθανόμενον αἰσθημα οἷον ὁ παρὰ τὸν δυσώδη βόρβορον ἔρευνῶν τὸ ἔδαφος πρὸς σύλληξιν χουσίου καὶ τιμαλφῶν λίθων. Καὶ ὅμως ἐν τῷ ὑπερβαλλόντι ὑπὲρ πάσης κατ' οὐσίαν ἐπιστημονικῆς ἀληθείας ὀπωσδήποτε ἀποκαλυπτομένης καὶ ἐξαγγελουμένης ἐμῶ ζήλῳ καὶ τῇ εἰς τὴν φωνὴν τοῦ καθήκοντος ὑπακοῇ καὶ ἐν τῇ μὴ ἐκλειπούσῃ ἐν τῇ ψυχῇ φαιδρᾷ ἐλπίδι τοῦ ἐπιδρᾶσαι ἐπὶ τὸν ὑμέτερον τρόπον τοῦ περὶ γλώσσης διανοεῖσθαι ὁπερᾶσα νὰ γράψω ὑμῖν συγκαίρων δι' ἃς ἐκθέτετε ἐν τοῖς ὑμετέροις βιβλίοις ἐπιστημονικῶς ἀληθείας καὶ δι' οὓς διεξάγετε κρατέστερος ἀγῶνας ὑπὲρ τῆς ἀληθῆς ἐπιστημονικῆς γνώσεως ἐναντίον τῆς ὑπὸ τὸ προσωπιῶν τὸ ἐπιστημονικὸν καλυπτομένης ἡμιμαθείας, ἥτις ἐστὶ χείρων τῆς ἀμαθείας καὶ ἀλγεινότεραν ποιεῖ ἐντύπωσιν ἐπὶ τὰς ψυχὰς τῶν μελετώντων ἐπιστημονικῶς. Δὲν πρέπει νὰ λανθάνῃ ὑμᾶς, ἐλλογιμώτατε ἄνερ, ὅτι τὸ ἀληθὲς ἐν τῇ ἐπιστήμῃ, τὸ ἀγαθὸν ἐν τῇ πράξει καὶ τὸ καλὸν ἐν τῇ αἰσθήσει καὶ τῷ αἰσθηματι εἶσιν ἀδελφικῶς καὶ ἁρμονικῶς συνδεδεμένα ἀδῶρῆκτως καὶ ἀδιασπᾶστος πρὸς ἄλληλα. "Ἄν αἱ ἐπιστημονικαὶ ἀλήθειαι, ἃς ἐρευνᾶτε καὶ ἐξαγγέλλετε, ἐγράφοντο καὶ ἐξηγγέλλοντο διὰ γλώσσης ἑλληνικῆς γνησίας καὶ ἀμολύντου ἀπὸ τοῦ ἀναρχικοῦ ἄγους τῶν τὴν ἐσχάτην καὶ παχυλωτάτην ἀμάθειαν καὶ ἀγνοσίαν αὐτῶν διὰ τοῦ ἐν τῷ γράφειν ἀναρχισμῷ καλυπτόντων, ἡ θέσις ὑμῶν ἐν τῇ ἐπιστημονικῇ συνειδήσει τῶν ἐπαϊόντων καὶ τῶν ἀγνῶς ταῖς Μούσαις θυόντων θὰ ἦτο ἀπείρως ὑπερτέρα τῆς ἣν κατέχετε νῦν θέσεως, ἥτις ἀδικιώτα καὶ παραλογιώτα ὑπὸ πολλῶν ἀληθῶς πεπαιδευμένων ἀνδρῶν ἀποδίδεται ὑμῖν ὡς προσκεκίμενῳ τοῖς τῶν ἀναρχικῶν ὁμίλοις, ἵνα δῆθεν διὰ τῆς τούτων ὑποστηρίξεως περιποιήσητε ὑμῖν αὐτοῖς ὑπόληψιν καὶ ἀξίωμα ἐν τῇ πολιτείᾳ τῶν γραμμάτων. Καὶ ὅμως ἐν τῇ ἐμῇ συνειδήσει καὶ ἀντιλήψει καὶ κρίσει διατελεῖτε εἰς τῶν ἀρίστων μυστῶν τῆς περὶ τὴν ἱστορίαν τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης ἐπιστήμης καὶ δεινὸς ἐλεγκτῆς καὶ κολαστῆς ἐκείνων ἢ ἀληθέστερον ἐκείνου, ὃς «αὐτὸς ἢ φρονεῖν μόνος δοκῶν καὶ γλῶσ-

σαν, ἦν οὐκ ἄλλος... διαπτυχθεῖς ὄφθη κενός». Ἐκ τῶν πολλῶν ὑμετέρων ἐλέγχων ἐκείνος, ὅστις ἀναδεικνύει ὑμᾶς ἀληθῶς γλωσσολόγον ἀλλὰ δεόμενον ἔτι σπουδῆς τιμος καὶ μελέτης, εἶναι ὁ ἀφορῶν εἰς τὴν ἐτυμολογίαν καὶ τὴν ὀρθὴν ἐρμηνείαν τῶν ἐκ τῶν ξένων γλωσσῶν, ἰδιαίτερος δὲ τῶν ἀσιατικῶν ἐκείνων γλωσσῶν, ἃς οἱ λαλοῦντες λαοὶ ἦλθον εἰς ἐπαφήν ἱστορικὴν καὶ ἀμοιβαίαν ἐπίδρασιν πρὸς τὸ Ἑλληνικόν, ἐν ταύταις δὲ πάλιν, μάλιστα πασῶν καὶ ἰδιαίτατα τῶν ἐκ τῆς Ὀθωμανικῆς εἰς τὴν Ἑλληνικὴν εἰσοδυσῶν λέξεων.

Τῆς ἱστορίας τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης τῆς ἀριθμοῦσης χιλιάδας ἐτῶν ἐξελέξεως καὶ ἐν χώρῳ εὐρυτάτῳ περιλαμβάνοντι ἔκτασιν ὑπερμεγέθη, οἷον εἰ παγκόσμιον (ὅταν εἰς τὸν ὄρον τοῦτον δίδωμεν τὴν ὑπὸ τοῦ Α. Πράγκε διδομένην εἰς τὴν παγκόσμιον ἱστορίαν στενωτέραν ἔννοιαν λαῶν δημοφύλων ἐν εὐρυτάτῳ κύκλῳ, καὶ λαλούντων γλώσσας συγγενεῖς πρὸς ἀλλήλας συντελούντων εἰς τὴν γένεσιν ἱστορικοῦ βίου καὶ πολιτισμοῦ, οἷον οἱ λαοὶ τῆς Εὐρώπης, τινὲς δὲ καὶ τῆς Ἀνατολικῆς Ἀσίας), μεγάλη καὶ ἡ πρὸς τὰς γλώσσας πολλῶν ἱστορικῶν λαῶν ἐπαφή καὶ ἡ ἐκ τοιαύτης ἐπαφῆς ἀνταλλαγὴ λέξεων.

Ἀφιέντες κατὰ μέρος τὴν ἐν τῷ ἀρχαίῳ ἥδη κόσμῳ ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς παράληψιν πολλῶν λέξεων ἐκ τῶν Σημιτικῶν γλωσσῶν (πολλῶν μὲν ἐκ τῆς Φοινικικῆς, ὀλίγων δὲ ἐκ τῆς Ἀσσυροβαβυλωνιακῆς) καὶ ἐκ τῆς Αἰγυπτιακῆς καὶ ἐκ τῆς ἀρχαίας Περσικῆς, μεγάλην θέλομεν εὐρεῖ πληθὺν λέξεων λατινικῶν ἐν τε τῇ περιόδῳ τῆς ἐλευθέρως τῶν Ῥωμαίων πολιτείας καὶ ἐν τῇ περιόδῳ τῆς αὐτοκρατορίας τῆς Ῥωμαϊκῆς εἰς τὴν Ἑλληνικὴν μετενεχθεισῶν, ὅπως μέγα πλῆθος θέλομεν εὐρεῖ τῶν ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς εἰς τὴν Λατινικὴν, ἐντεῦθεν δὲ καὶ εἰς τὰς Νεολατινικὰς ἢ Ῥωμανικὰς καλουμένας γλώσσας μεταστάν. Οὐκ ὀλίγαι δὲ λέξεις εἰσεχώρησαν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν καὶ ἐκ τῶν Ἀσιατικῶν γλωσσῶν, ἐκ τῆς Παρθικῆς καὶ ἐκ τῆς Περσικῆς τῶν Ῥωμαϊκῶν καὶ τῶν πρώτων Βυζαντιακῶν χρόνων. Ὁ χριστιανισμὸς συνάψας θρησκευτικῶς πρὸς τοὺς Ἕλληνας Λατίνους, Αἰγυπτίους καὶ Ἀραβίους, Σύρους, Χαλδαίους καὶ Ἀρμενίους, ἐπήνεγκε νέαν ἀνταλλαγὴν λέξεων μεταξὺ τῆς Ἑλληνικῆς καὶ τῶν ὑπὸ τῶν εἰρημένων λαῶν λαλουμένων καὶ γραφομένων γλωσσῶν. Καὶ ἡ μεταξὺ δὲ τοῦ διὰ τοῦ Ἰσλάμ εἰς βίον ἱστορικὸν ἐγεροθέντος Ἀραβικοῦ λαοῦ καὶ τῶν Βυζαντιακῶν Ἑλλήνων ἱστορικὴ καὶ πολιτικὴ ἐπαφή ἐπέδρασε ἐν τινι μέτρῳ καὶ εἰς τὴν τῶν ἐκατέρωθεν γλωσσῶν ἀμοιβαίαν ἐπίδρασιν. Ἄλλ' ἡ μεγίστη ὡς πρὸς τὰς ἀσιατικὰς γλώσσας ἀμοιβαία ἐπίδρασις ἤρξατο ἀφ' οὗ χρόνου Τουρκικοῦ λαοῦ καὶ πρῶτοι πάντων οἱ λεγόμενοι Σελσσοῦκοι ἦλθον ἀπὸ τοῦ 11ου μ.Χ. αἰῶνος εἰς ἐπαφήν πρὸς τὸ Ἑλληνικὸν κράτος τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Τὸ Σελσσοῦκικὸν κράτος τὸ ἔχον τὸ κέντρον αὐτοῦ ἐν ταῖς Ἰρανικαῖς χώραις καὶ ἔν κατ' οὐσίαν κράτος Ἰρανικὸν ἢ Περσικὸν ὑπὸ δυναστείαν Τουρκικὴν, (ὅπως καὶ τὸ πρὸ τούτου ἐν τοῖς ὄροις Ἰράν καὶ Ἰνδοστάν ἱδρυθὲν κράτος τοῦ Γασναῦ) ἦλθεν εἰς ἐπαφήν πρὸς τὸ Ἑλληνικὸν κράτος τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ πρὸς τὸν τούτου λαὸν οὐχὶ ὡς κράτος Τουρκικὸν ὑπὸ Τουρκικοῦ λαοῦ συγκροτούμενον καὶ οἰκούμενον, ἀλλ' ὡς κράτος Περσικὸν ἐν ταῖς Περσικαῖς χώραις ἱδρυμένον καὶ ὑπηκόους ἔχον Περσιστὶ (Φαρσιστὶ) λαλοῦντας, καὶ τὴν Περσικὴν ἔχον ὡς γλῶσσαν ἐπίσημον καὶ τὴν Περσικὴν φιλολογίαν καὶ τέχνην καὶ ποίησιν καὶ τὸν Περσικὸν πολιτισμὸν

καλλιεργούν και προάγον. Ἐκ τῆς Περσικῆς δὲ ἐπίσημον γλώσσης τοῦ κράτους τούτου καὶ τῶν ἐκ τῆς τούτου διαιρέσεως καὶ κατακερματισμοῦ προκυψάντων ἀπὸ τῶν ὀρίων τῆς Ἰνδικῆς μέχρι τῶν ἀκτῶν τοῦ Αἰγαίου ἐκτεινομένων Σελσσοκικῶν κρατῶν, ἰδίως τῶν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, εἰσεχώρησαν οὐκ ὀλίγα λέξεις Περσικαὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ ἰδίως εἰς τὴν ἐπίσημον γλῶσσαν τοῦ κράτους Τραπεζοῦντος καὶ τῆς τούτου αὐτῆς καὶ αὐλικῆς ὑπηρεσίας, ὅπως λέξεις Ἀραβικαὶ ἔτι πρότερον εἶχον εἰσχωρήσει εἰς τὴν αὐλικὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Βυζαντίου, ὧν ἱκανὸν πλῆθος παρεδόθη ἡμῖν διὰ τοῦ Κωδίνου Κουροπαλάτου. Ἄλλ' ἡ γλῶσσα ἡ πολλῶ ἰσχυρότερον καὶ ἐπὶ μεγάλην ἔκτασιν ἔλθοῦσα εἰς συνάφειαν πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν καὶ πολλὰς μὲν ἐκ ταύτης λαβοῦσα λέξεις, πλείστας δ' εἰς αὐτὴν δοῦσα εἶναι ἡ Ὀθωμανικὴ.

Ἡ ἱστορικὴ γένεσις (διότι ἔχει ἀρχὴν ἱστορικὴν, οὐχὶ φυσικὴν) καὶ ἡ ἀνάπτυξις καὶ ἡ ἐπὶ τὸ τελειότερον διαμόρφωσις τῆς γλώσσης ταύτης εἶναι ἐκ τῶν μάλιστα ἀξιωματικῶν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν γλωσσῶν φαινομένων, ἔχει δὲ οὕτως ἡ ἱστορία αὕτη κεφαλαιωδῶς θεωρουμένη. Ὅτε περὶ τὰ μέσα τοῦ 13ου μ.Χ. αἰῶνος ἤρξατο ἡ διάλυσις τοῦ ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ Σελσσοκικοῦ κράτους τοῦ καλουμένου ὑπ' αὐτῶν τῶν Σελσσοῦκων Ροῦμ ἤτοι Ρωμανίας, ἡ πέραν τοῦ Ἄλως ἀνατολικῆς Μικρᾶς Ἀσίας προσηροτήθη εἰς τὸ κράτος τοῦ Μογγολικοῦ οἴκου τοῦ Ἀζιγγισχάν (τῶν Ἰλχανῶ τῆς Περσίας), ὧς δὲ γνωστὸν ἡ γλῶσσα τοῦ οἴκου τούτου ἦτο Τουρκικὴ καλουμένη εἰδικώτερον Τσαγαίτικὴ (ἐκ τοῦ κράτους τοῦ ἐκ τῶν νήδων τοῦ Ἀζιγγ-Τσαγατάι), ἔκτοτε δὲ ἤρξατο ἐπικρατοῦσα ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ, ἰδίως τῇ ἀνατολικῇ, ἀντὶ τῆς Περσικῆς τῶν Σελσσοῦκων ἡ Τουρκικὴ ἀνάμικτος ἐξ ἀπείρου πλῆθους Περσικῶν λέξεων, ἔτι δὲ καὶ ἀραβικῶν, αἵτινες εἶχον πολυάριθμοι εἰσχωρήσει εἰς τὴν Περσικὴν, καὶ ἐκ τοῦ ἐκ τριῶν τούτων γλωσσικῶν στοιχείων συγκειμένον γλωσσικὸν ἰδιώματος παρήχθη ἡ ἐπίσημος γλῶσσα ἡ ἐν τῇ αὐτῇ αὐτῇ τοῦ κράτους τοῦ Καραμάν (ἐνός ἐκ τῶν ἐκ τῆς διαλύσεως τοῦ κράτους Ροῦμ παραχθέντων 10 κρατῶν), καὶ ταύτην ὡς ἐπίσημον γλῶσσαν δεξαμένη ἡ κατὰ τὸν χρόνον ἐκείνον συγκροτηθεῖσα Ὀθωμανικὴ ἢ Ὀθωμανικὴ ἐπικράτεια καὶ καταστήσασα αὐτὴν ἐπίσημον γλῶσσαν τοῦ κράτους ἔδωκεν αὐτῇ εὐρυτάτην διάδοσιν ἀνὰ πᾶν τὸ ἐν μικρῷ χρόνῳ εὐρύτατον κατασταθὲν ἐν Ἀσίᾳ καὶ ἐν Εὐρώπῃ, εἶτα δὲ καὶ ἐν Ἀφρικῇ Ὀθωμανικὸν κράτος. Ἡ γλῶσσα δὲ αὕτη καλλιεργηθεῖσα καὶ γραμματικῶς ἐπεξεργασθεῖσα καὶ κανονισθεῖσα καὶ ἀπὸ τοῦ τέλους ἤδη τοῦ 13ου αἰῶνος ἐκτεθεισα φιλολογικῶς ἐν τῷ μεγάλῳ λεξικῶτῳ καλουμένῳ Καμὸς ἤτοι Ὁκεανῶ εἶναι ἡ Ὀθωμανικὴ ἐκείνη (Τουρκικὴ τὸ πλείστον ἐν τῇ γραμματικῇ, ἀλλ' ἐν μέρει καὶ Περσικὴ καὶ Ἀραβικὴ, τὸ πλείστον δὲ τοῦ γλωσσικοῦ θησαυροῦ λαβοῦσα ἐκ τῆς Ἀραβικῆς καὶ Περσικῆς), ἐξ ἧς ἀπειρον πλῆθος ἔλαβεν ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα ἐν τῇ νεωτάτῃ φάσει αὐτῆς καὶ περιόδῳ.

Τὰς λεπτομερείας ταύτας περὶ τῆς Ὀθωμανικῆς ἰδίως γλώσσης ἐξέθηκα ἐνταῦθα, οὐχὶ ἵνα διδάξω ὑμᾶς, ὅστις ὡς ἀληθῆς καὶ γνήσιος γλωσσολόγος τῆς τε Ἑλληνικῆς ἀπόχος καὶ τῆς Λατινικῆς καὶ πολλῶν εὐρωπαϊκῶν τε καὶ ἀσιατικῶν γλωσσῶν δὲν ἔχετε ἀνάγκην τοιαύτης διδασκαλίας, ἀλλ' ἵνα πάντες οἱ ἀναγινώσκοντες τὸν τε ἐν τοῖς ὑμετέροις βιβλίοις ἐκτεθέμενον ἔλεγ-

χον τῶν τερατοδῶν περὶ τὴν γλωσσολογίαν ἀμαρτημάτων τοῦ ὑφ' ἡμῶν ἐλεγχομένου δῆθεν μεγάλου γλωσσολόγου, νοήσωσι καὶ ἐκτιμήσωσι τὰ ἀμαρτήματα ταῦτα καὶ τὴν ἀδαημοσύνην καὶ ἀμάθειαν αὐτοῦ κατὰ τὸ ἀληθές καὶ δίκαιον μέτρον αὐτῶν. Ἀλλὰ χάριν τοῦ αὐτοῦ σκοποῦ θεωρῶ πρόπον καὶ ἀναγκαῖον νὰ προτάξω καὶ τὰς ἐξῆς παρατηρήσεις.

Μεταξὺ πασῶν τῶν γλωσσῶν, ἐξ ὧν ἡ Ἑλληνικὴ ἔδανείσατο μέγα ἡμικρὸν πλῆθος λέξεων, τὴν πρώτην θέσιν κατέχουσιν ἡ Λατινικὴ καὶ Ὀθωμανικὴ.

Μέρος πρῶτον

Πολλοὶ βεβαίως εἰσὶ καὶ πλείστοι ἐν ταῖς διαφόροις εὐρωπαϊκαῖς τε καὶ ἀσιατικαῖς ἑλληνικαῖς κατὰ τόπους διαλέκτοις, ἐκ τῆς Λατινικῆς τῶν αὐτοκρατορικῶν μάλιστα χρόνων εἰλημμένοι λέξεις, ἀλλὰ τὸ μέγιστον τούτων πλῆθος ἀνήκει εἰς τὴν γλῶσσαν τὴν ἐκκλησιαστικὴν, καὶ μάλιστα εἰς τὰ τῶν ἱεροτελεστιῶν, τῶν ἱερῶν ἀμφίων καὶ ἱερῶν σκευῶν καὶ λαμπτήρων καὶ πάσης ἄλλης Ἐκκλησιαστικῆς πολιτείας καὶ διαίτης καὶ βίου καὶ αὐτῶν τῶν ἱερῶν μυστηρίων. Ἀπ' αὐτῶν τῶν ἱερῶν Εὐαγγελίων γενομένης τῆς ἀρχῆς ἀπειρον πλῆθος λέξεων λατινικῶν εἰσεχώρησαν εἰς τὴν γλῶσσαν τῆς ἐκκλησίας. Καὶ αὐταὶ δὲ αἱ τῶν ἁγίων Βιογραφίαι, τὰ Συναξάρια, μέγα παρέλαβον πλῆθος λέξεων τῶν αὐτοκρατορικῶν χρόνων. Πολλοὶ δὲ καὶ πλείστοι τῶν λέξεων τούτων ἔχουσιν ἰδίαν ἱστορίαν, ἧς ἡ ἀγνοία καθίστησιν ἀδύνατον τὴν συστηματικὴν καὶ ἐπιστημονικὴν ἔρευναν καὶ ἐρμηνείαν τῶν γλωσσικῶν ἰδιωμάτων τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, ὅπως ἀδύνατον εἶναι καὶ ἡ τῶν ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς εἰς ξένας καὶ δὴ εἰς εὐρωπαϊκὰς γλώσσας μεταστασῶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἑλληνικῶν λέξεων ὀρθῆ νόησις καὶ ἐρμηνεία ἀνεῦ τῆς γνώσεως τῆς τούτων ἱστορίας. Βεβαίως γλωσσολόγος sui generis οἶος ὁ Γ. Χατζιδάκης δύναται διὰ νόμων φθονολογικῶν sui generis ἀκρίτως καὶ αὐθαιρέτως καὶ διὰ ῥιζῶν λέξεων ἀνυπόφοτων ἀντὶ ἐτυμολογίας δημιουργῶν τερατολογίας λέξεων νὰ ἐξηγῇ τὰ πάντα ἀλλ' ἡ ἐπιστήμη δὲν ἔχει σχέσιν οὐδεμίαν πρὸς τὰς τοιαύτας ἐτυμολογίας. Αὕτη ἀπαιτεῖ γνώσιν οὐ μόνον τῆς γλώσσης, τῆς τε ἐκείνης εἰς ἣν ἀνήκει ἡ λέξις, καὶ ἐκείνης δι' ἧς ἐτυμολογεῖται καὶ ἐρμηνεύεται αὕτη, καὶ οὐ μόνον ἀμφοτέρων τῶν γλωσσῶν ἀλλὰ καὶ τῆς ἱστορίας τῶν γλωσσῶν, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τῆς ἱστορίας τῶν λαῶν τῶν λαλούντων ἢ γραφόντων τὰς γλώσσας ταύτας. Πῶς δύναται τις νὰ νοήσῃ τὴν τῶν εὐρωπαϊκῶν λέξεων aumon, aumonier, almosenier, almoner ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἐλεημοσύνη προέλευσιν ἂν μὴ γινώσκῃ τῆν τῶν λέξεων τούτων καὶ τῶν διὰ τούτων ἐκφερομένων ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων ἱστορίαν, γενικῶς δὲ τὴν τῶν λαῶν αὐτῶν τούτων ἱστορίαν; Πῶς θὰ ἐρμηνεύσῃ τις τὴν ἔννοιαν καὶ θὰ εὖρη τὸ ἔτυμον τοῦ ἐν τῇ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ ἐν χρήσει ἔτι διαιτουμένου ὀνόματος πριμικήριος, σημαίνοντος σήμερον ἀντονομαστικῶς τὸν πρὸ τοῦ πατριάρχου κατὰ τὴν ἐκ τοῦ ἱεροῦ ναοῦ ἔξοδον μετὰ λαμπάδος μεγάλου κηροπηγίου πορευόμενον; Σήμερον τὸ ἀξίωμα ἢ ὀφφίκιον τοῦτο ἐξηγεῖται γενικῶς ἐκ τοῦ κηροῦ, τῆς λαμπάδος δηλονότι τῆς ὑπὸ τοῦ προμικ. βασταζομένης καὶ φερομένης οὐχὶ ὀρθῶς ἀλλ' ἡ κυριολεκτικὴ ἐρμηνεία τοῦ ὀνόματος εἶναι ἐκ τοῦ primicerius ὁ πρῶτος γεγραμμένος ἐν τοῖς κηρωτοῖς ἢ κηροβλήτοις πίναξι τῶν ἀξιωματῶν (κατὰ ταῦτα καὶ τὸ ἐν τοῖς συναξαρίοις συχνὰ ἀπαντῶν σεκουνδοκήριος (secundocerios), ἐντεῦθενδὲ πρόχοριος, ἀξιωματικός, πρῶτης τάξεως. — Πῶς δὲ δύναται τις τὰ νεολατινικὰ parlare, parler, parlement

parliament να ἐρμηνεύσῃ ἐκ τοῦ ἑλληνικοῦ παροβολή τοῦ Εὐαγγελίου ἂν μὴ γινώσκῃ τὴν ἱστορίαν τῶν τῆς Ἑλληνικῆς λέξεως ποικίλων μεταπτώσεων ὡς πρὸς τε τὸν τύπον καὶ τὴν ἔννοιαν; — Πλεῖστοι εἰσὶν αἱ λέξεις αἱ ἔχουσαι ὀλίγησαν ἱστορίαν περιλαμβανομένην ἐν τῇ μεγάλῃ γενικωτέρῃ ἱστορίᾳ τῆς γλώσσης, εἰς ἣν ἀνήκει ἡ καὶ τῶν λαλούντων ταύτην λαῶν. Ἐκ τῶν συντόμως δ' ἐνταῦθα καὶ κεφαλαιωδῶς ἐκτεθειμένων νοεῖ πᾶς τις ὅτι γλωσσολογία ἄνευ ἐντυπώσεων καὶ βαθυτάτων γνώσεων τῆς τε γλώσσης καὶ τῆς ἱστορίας τῆς γλώσσης καὶ τοῦ χρωμένου ταύτη λαοῦ εἶναι ψευδὴς ἐπιστήμη.

Μέρος δεύτερον

Πολλῶ πλεον τῆς Λατινικῆς ἀπαραίτητος εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν νόησιν καὶ ἀνάγνωσιν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης ἐν τῇ νεωτάτῃ ταύτης φάσει καὶ περιόδῳ εἶναι ἡ Ὄθωμανικὴ. Διὰ ταύτης πλὴν τῶν ἀπ' εὐθείας ἐν ταῖς προηγουμέναις περιόδοις εἰσχωρησασῶν ἐκ τῆς Περσικῆς καὶ τῆς Ἀραβικῆς λέξεων νέα εἰσήλασαν πλήθη τῶν τε εἰρημένων δύο γλωσσῶν, καὶ αὐτῆς ταύτης τῆς Τουρκικῆς, τῆς ἀποτελούσης κατὰ μέγα μέρος τὴν γραμματικὴν τῆς Ὄθωμανικῆς, ἐν μέρει δὲ καὶ τὸ λεξικὸν αὐτῆς.

Ἐν τῇ τοῦ πολλοῦ λαοῦ ὀθωμανικῇ γλώσσῃ μείζων πάντως ὁ γλωσσικός θησαυρὸς ὁ τουρκικός καὶ διὴ ὁ Τσαγκαταϊκός, μετὰ τὴν Τουρκικὴν δὲ ἔρχεται ὁ Περσικός (ἰδίως ὁ ἐν τῇ Μικρῇ Ἀσίᾳ λαλουμένη Ὄθωμανικῇ), ἀλλ' ἐν τῇ γραφομένη γλώσσῃ τῶν ὀπωσοῦν πεπαιδευμένων ὁ θησαυρὸς ὁ γλωσσικός εἶναι τὸ πλεῖστον ἀραβικός, εἶτα περσικός καὶ τελευταῖον τουρκικός. Καὶ εἶναι μὲν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὰ ὀήματα τουρκικά, ἀλλὰ ἀντὶ τῶν ὀημάτων τῶν τουρκικῶν γίνεται χοῆσις περιφράσεων ἀραβικῶν ἢ περσικῶν ἀφρημένων ὀηματικῶν ὀνομάτων μετὰ τουρκικῶν βοηθητικῶν ὀημάτων ποιεῖσθαι, ἐργάζεσθαι. Αἱ ἐκ τῆς τοιαύτης συμμίκτου ὀθωμανικῆς γλώσσης εἰσδύουσαι εἰς τὴν Ἑλληνικὴν λέξεις δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐρμηνευθῶσι καὶ νὰ ἐτυμολογηθῶσι ἄνευ λεξικῶν ἀραβικοῦ καὶ περσικοῦ, καὶ τῆς γραμματικῆς ἀμφοτέρων τῶν γλωσσῶν. Ἄλλ' ὑπάρχουσιν ἐν τῇ Ὄθωμανικῇ καὶ λέξεις ἐκ τῆς ἑλληνικῆς μεταστᾶσαι εἰς αὐτὴν καὶ ἐκ ταύτης ἐπανερχόμεναι εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ὑπ' ἄλλην μορφήν, δεόμεναι ἰδιαιτέρας προσοχῆς, τινὲς μάλιστα τούτων ἄξια μελέτης διὰ τὴν ἱστορίαν αὐτῶν. Ἡ ἐτυμολογικὴ ἐρμηνεία ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία τῶν τοιούτων λέξεων ἀπαιτεῖ ἀπαραίτητως τὴν ἱστορίαν τῶν τοιούτων λέξεων, προῦποθέτουσαν καὶ ταύτην τὴν ἱστορίαν αὐτῶν, τούτων τῶν γλωσσῶν καὶ τῶν λαλούντων ταύτας ἱστορικῶν λαῶν. Παραδείγματα ὀλίγα μαρτυροῦσι πόσον ἄνευ τῶν εἰρημένων γνώσεων ἀπλῶς διὰ νόμων διῆθεν φθογγολογικῶν καὶ τούτων κατὰ μέθοδον ἀμέθοδον Χατζιδάκειον πλαττομένων ἐπιχειρῶν τις νὰ ἐτυμολογήσῃ καὶ νὰ ἐρμηνεύσῃ τὰς τοιαύτας λέξεις περιπίπτει εἰς οἰκτροῦς ψευδεῖς καὶ μορᾶς ἀποφάνσεις. Ἰδοῦ τινὰ παραδείγματα τοιούτων λέξεων.

Ἡ ἐν τῇ νῦν ἑλληνικῇ γλώσσῃ ἐνχοῖσι λ. ἀμπόρι = ἀποθήκη προῆλθεν ἐκ τῆς λ. ἐμπόριον (= ἐμπορικὸς λιμὴν, ἐμπορεῖον). Αὕτη μεταστᾶσα εἰς τὴν Περσικὴν ἐσήμαινεν ἐν ταύτῃ τὰς ἐν τῷ ἐμπορικῷ λιμένι ἀποθήκας ἐμπορευμάτων ἢ περσικῆ δὲ αὕτη λ. παραληφθεῖσα εἰς τὴν ὀθωμανικὴν ἔλαβεν ἐν ταύτῃ τὴν γενικωτέραν σημασίαν ἀποθήκης, μεγάλων ἰδίως σιτοβολῶνων.

Ἡ ἑλλην. λ. δραχμή, ἡ σημαίνουσα σταθμὸν (βάρος) καὶ νόμισμα

εἶναι ἡ αὐτὴ κατ' οὐσίαν πρὸς τὴν νῦν ἐν τῇ ἑλληνικῇ ἐνχοῖσι λ. δράμι. Ἄλλὰ πῶς ἐκ τοῦ τύπου δραχμὴ προῆλθεν ὁ τύπος δράμι;

Γλωσσολόγος τῆς παλαιολιθικῆς μεθόδου, οἷος ὁ κ. Χ. ἤθελεν, ἐξηγήσει εὐθύς τὴν τῆς λέξεως δραχμὴ εἰς δράμι μετάπτωσιν διὰ τῆς ἀπαλείψεως τοῦ χ πρὸ τοῦ μ καὶ τῆς μεταβιβάσεως τοῦ τόνου εἰς τὴν πρώτην συλλαβὴν ἅμα δὲ καὶ διὰ τῆς μετατροπῆς τοῦ θηλυκοῦ τύπου (δραχμῆ) εἰς οὐδέτερον ὑποκοριστικὸν (δραχμίον) ὁμοῦ μετὰ τῆς τοῦ τόνου μεταθέσεως. Ἄλλ' ἡ ἀληθὴς γλωσσολογία ἢ συνάπτουσα τὰς γραμματικὰς μεταπτώσεις τῶν ὀνομάτων μετὰ τῆς ἱστορίας αὐτῆς τῶν ὀνομάτων, εἰς ἣν εἶναι παντάπασιν ἕξνος ὁ μέγας γλωσσολόγος, τί λέγει; Λέγει ὅτι τὸ ἑλληνικὸν δραχμὴ μετὰ τῆς σημασίας σταθμοῦ (βάρους) ἅμα δὲ καὶ νομίσματος μεταστᾶν εἰς τὴν Ἀραβικὴν μετέπεσεν ἐν ταύτῃ εἰς τὸν τύπον διρχέμ, ὑπὸ τοιοῦτον δὲ τύπον μετέβη ἐκ τῆς Ἀραβικῆς εἰς τὴν Περσικὴν μετ' ἀμφοτέρων τῶν σημασιῶν, ἀλλὰ πρὸ πάντων τῆς τοῦ νομίσματος, ἐκ ταύτης δὲ μετέβη εἰς τὴν Τουρκικὴν ἀποβολῆ τοῦ συμφώνου χ μετὰ τὸ ρ καὶ ἐγένετο διρέμ (dirém) ἐκ τούτου δὲ παρελήφθη εἰς τὴν ἑλληνικὴν κατὰ τὴν νεωτάτην περιόδον αὐτῆς μετὰ σημασίας μόνον τοῦ σταθμοῦ βάρους, οὐχὶ δὲ καὶ τοῦ νομίσματος, οὕτω δὲ παρήχθη ἡ νεοελληνικὴ λέξις δράμι: ἐκ τῆς ἀρχαίας δραχμῆ, ἀφοῦ αὕτη χάριν τῆς τοιαύτης μεταβολῆς διέγραψε παμμέγιστον τόξον περιηγήσεως ἐκ τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου εἰς τὸν Ἀραβικόν, ἐκ τούτου εἰς τὸν Περσικόν, ἐκ τούτου εἰς τὸν Ὄθωμανικόν ἐντεῦθεν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν γλώσσαν τῶν νεωτάτων χρόνων. Ὀλόκληρον τοιαύτην ἱστορίαν μεταπτώσεων ἔχει καὶ ἡ ἑλληνικὴ λ. ὀβόλιος, μεταστᾶσα εἰς τὴν Ἀραβικὴν ὑπὸ τύπον φουλόζ (φουλουσ-οὐν), ἐν τῇ ἀραβικῇ δὲ μεταπεσοῦσα μετωνομικῶς εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ δεσμένου ὀβολοῦ, τοῦ μὴ ἔχοντος ὀβολόν, παρήγαγε τὸ ὀήμα φάλασχο (= ἐπτόχευσε) καὶ τὰ ὀηματικά παράγωγα ἰφλάς (παρὰ τούτοις ἰφλάς χρεωκοπεῖν) καὶ τὸ μετοχικὸν ἐπίθετον μοφλοῦς (τουρκικὸν μοφλοῦς) ἅτινα εἰσέδυσαν καὶ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν κατὰ τὸν ἐν τῇ Τουρκικῇ εἰθισμένον τύπον αὐτῶν.

Τὸ δὲ παρὰ τοῖς Ὄθωμανοῖς ἐφέντη παρελήφθη ἐκ τοῦ ἑλληνικοῦ ἀνθέντης, ἀφοῦ τὸ ὀνομα τοῦτο ἐκ τῆς ἐννοίας τοῦ αὐτουροῦ καὶ διὴ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ χειρὶ φονεύοντος, τοῦ φονέως καθόλου (Θουκ. 3, 58) μετέστη εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ κυρίου καὶ δεσπότη, ἐντεῦθεν δὲ προῆλθε καὶ τὸ ἐπίθετον ἀθθεντικός, οὗ ἡ πρώτη χοῆσις ἐγένετο ὑπὸ τοῦ Κικέρωνος ὑπὸ τύπον ἑλληνικὸν [Cic ad Attic X. 9.1 «id enim ἀθθεντικῶς nunciabatur»] ἐν τῇ σημασίᾳ τοῦ ἐγκυρος, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ ἀδέσποτος, ἐξ οὗ τὸ νῦν ἐνχοῖσι εἰς αὐθεντικός, αὐθεντικότητα. Παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς ἀνθέντης ἐσήμαινεν ἐν τοῖς ἐσχάτοις ἰδίως χρονοῖς, τὸ κύριος ὡς προσηγορία τιμητικὴ ταυτόσημος πρὸς τὸ δεσπότης. Ἐντεῦθεν δὲ καὶ ἡ νῦν ἐν τῇ ἐνχοῖσι διατελοῦσα προσηγορία τοῦ Οἴκουμενικοῦ Πατριάρχου ὡς ἀνθέντου καὶ δεσπότη (ἡμῶν ἀνθέντου καὶ δεσπότη), ἐπὶ τουρκοκρατίας δὲ προσωνομούντο οὕτως οἱ ἡγεμόνες Βλαχίας καὶ Μολδαβίας. Τὴν τοιαύτην προσηγορίαν παραλαβόντες οἱ Ὄθωμανοὶ παρὰ τῶν ἡμετέρων ἔδιδον εἰς πάντας τοὺς λειτουργοὺς τοῦ κράτους ἀπὸ τοῦ σουλτάνου καὶ τῶν μελῶν τῆς σουλτανικῆς οἰκογενείας μέχρι τοῦ ἐσχίστου βαθμοῦ τῶν ἀνωτέρων ὑπαλλήλων (ἀλλὰ σπανίως εἰς στρατιωτικούς) ἔ-

διδόν δὲ οἱ Ὄθωμανοὶ τὴν τοιαύτην τιμητικὴν προσωνομίαν καὶ εἰς τοὺς χριστιανοὺς ἰδίως εἰς τοὺς κληρικοὺς. Ἐν τῷ οἰκογενειακῷ βίῳ τῶν Τούρκων ἰδίως τῶν Τουρκομάνων Ζεϊμπέκων ἢ λ. μετέπεσε εἰς ἐφέ, οὕτω δὲ καλοῦνται παρ' αὐτοῖς οἱ τε γονεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἀδελφοὶ καὶ παντὸς εἶδους προῖστάμενοι. Δὲν λέγομεν ἐνταῦθα περὶ τοῦ τ ζ ε λ ε π ῆ, ὅπερ παρέβαλόν τινες λογιώτατοι πρὸς τὸ coelebs, διότι ἢ λ. αὕτη δὲν μετέστη ἐκ τῆς ἑλληνικῆς εἰς τὴν ὀθωμανικὴν, ἀλλὰ προερχομένη ἐκ τοῦ Συριακοῦ σαλάπ=σταυρὸς μετέστη παρὰ τοῖς Χριστιανοῖς Τούρκοις τῆς Ἀνατολικῆς Ἀσίας εἰς τὴν ἔννοιαν θεὸς (σαλάπ), ἐντεῦθεν δὲ κύριος.

Τὰ ἐκτεθέντα παραδείγματα ἀρκούντως μαρτυροῦσιν ὅτι ἡ ἀκριβὴς ἐρμηνεία τῶν τε ἐκ τοῦ ἑλληνικοῦ εἰς τὰς ξένας γλώσσας μεταστάντων καὶ τῶν ἐκ τῶν ξένων γλωσσῶν καὶ δὴ ἐκ τῆς Ὄθωμανικῆς εἰς τὴν ἑλληνικὴν προσληφθέντων ὀνομάτων ἀπαιτεῖ τὴν ἀκριβῆ γνῶσιν οὐ μόνον τῆς ἔννοιᾶς καὶ τοῦ ἐτύμου τούτων, ἀλλὰ καὶ τῆς ἱστορίας αὐτῶν ὡς ἐχόντων ἰδίαν ἱστορίαν ἐν τῇ μεγάλῃ ἱστορίᾳ τῶν ἱστορικῶν λαῶν καὶ τῶν πρὸς ἀλλήλους σχέσεων τῶν λαῶν τούτων. Τοῦτο δὲ ἴσχυει προκειμένου καὶ περὶ ἀνδρῶν ἱστορικῶν.

Ὁ Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδὼν ὁ Μέγας καλεῖται ἐν τῇ Ἀραβικῇ φιλολογοῖα Ἰσκεντέρ, ἐντεῦθεν δὲ καὶ αἱ λαβοῦσαι τὰ ὀνόματα αὐτῶν πόλεις ἢ Ἀλεξανδρέττα Ἰσκεντεροῦν καὶ ἢ Ἀλεξάνδρεια τῆς Αἰγύπτου Ἰσκεντερία. Τὰ ὀνόματα ταῦτα φαίνονται ἐκ πρώτης ὄψεως τοσοῦτο μεμακρυσμένα τοῦ ἑλληνικοῦ τύπου, ὥστε ἤθελέ τις πάντως ἀμφιβάλλει περὶ τῆς ταυτότητος αὐτῶν. Διὸ καὶ ἐν τῇ Περσικῇ τῶν Μέσων αἰώνων ἐπεκράτησεν ὁ τύπος Σικανδέρ (Σικανδέρ Ρουμ.= Ἀλέξανδρος ὁ Ῥωμαῖος ἦτοι Ἑλληνας) καὶ τὸ ὄνομα ἐθεωρήθη ὑπὸ τῆς Περσικῆς ποιήσεως ὡς Περσικὸν σημαῖνον βοτάνην τινὰ σχετιζομένην μετὰ τοῦ βίου τῆς ἑλληνίδος (Μακεδονίδος) μητρὸς τοῦ πατρόθεν Πέρσου Ἀχαιμενίδου βασιλέως, πρεσβυτέρου υἱοῦ τοῦ βασιλέως Δαρὰ πατρὸς τοῦ Σικανδέρ, οὗ ὁ δευτερότοκος υἱὸς Δαρεῖος ἠνάγκασε τὸν εἰς τὸν πάππον Φίλιππον (Φιλέϊκος) τῆς Μακεδονίας ἀποπεμφθέντα μετὰ τῆς μητρὸς Ναχίδι (Αφροδίτης) Σικανδέρ νὰ διεκδικήσῃ τὰ ἐπὶ τοῦ θρόνου τῶν Καϊανιδῶν δικαιώματα αὐτοῦ διὰ τοῦ ξίφους. Καὶ τοῦτο μὲν τὸ μέρος τῶν περὶ Ἀλεξάνδρου ποιητικῶν περσικῶν παραδόσεων δὲν ἔχει τὴν θέσιν αὐτοῦ ἐν τῇ πραγματείᾳ ταύτῃ. Γεγονὸς δὲμος εἶναι ὅτι ἐν τῇ Περσικῇ ποιήσει καὶ φιλολογίᾳ ὁ ἀραβικὸς τύπος Ἰσκενδέρ μετεγράφη εἰς Σικανδέρ καὶ συνήφθη μετὰ τοῦ ὀνόματος βοτάνης φυομένης ἐν Περσίᾳ καὶ ἐπὶ τῆς συναφείας ταύτης ἐστηρίχθη ὀλόκληρος σωρὸς μύθων. Τὸ προκείμενον ἡμῖν ζήτημα εἶναι πῶς τὸ Ἀλέξανδρος μετεγράφη ἐν τῇ ἀραβικῇ εἰς Ἰσκενδέρ καὶ ἂν γραμματικῶς ἀμφότερα τὰ ὀνόματα εἰσὶ ταυτά. Ἡ ταυτότης τῶν ὀνομάτων ἢ τοσοῦτον ἀμφίβολος ἂν μὴ ἀπίθανος καὶ ἀδύνατος φαινομένη, εἶναι προφανεστάτη εἰς τὸν ἔχοντα ἀπλουστάτας καὶ στοιχειωδεστάτας γνώσεις τῆς Ἀραβικῆς γλώσσης καὶ τῆς Ἀραβικῆς ἱστορίας.

(Ἀκολουθεῖ)

ΝΕΟΚΛ. ΚΑΖΑΖΗ

ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΥΠΕΡΑΝΘΡΩΠΟΥ Ο ΥΠΕΡΑΝΘΡΩΠΟΣ ΕΝ Τῇ ΙΣΤΟΡΙΑ ΣΤ'

Τῇ τρίτῃ Μαΐου τοῦ ἔτους 1718 συνέβαινε ἐν τῇ γαλλικῇ Ἀκαδημίᾳ ἐπεισόδιον ἐκτάκτου ἐνδιαφέροντος. Τὸ συνήθως ἡρεμον καὶ γαλήνιον ἐκεῖνο Συνέδριον τῶν «Τεσσαράκοντα Ἀθανάτων» κατελήφθη ἐκ συγκινήσεων, ἀλλοτριῶν πρὸς σοφοὺς, ὧν τὸ πλεῖστον, παρελθὼν τὴν ἀνδρικήν ἡλικίαν, ἔβαινε πρὸς τὰς δυσμᾶς τοῦ βίου. Τούτου τοῦ λόγου ἕνεκα τὸ ἐξελιχθὲν θέαμα ἦτο ἀπροσδόκητον. Τὸ ὑπὸ τοῦ Καρδινάλιου Ριχελιέως ἰδρυθὲν περικλεῆς σωματεῖον, συνήθως περιλαμβάνον τὰς κορυφὰς τῆς γαλλικῆς Σκέψεως, ἐξεπροσώπει καὶ ἐπὶ τοῦ παλαιοῦ γαλλικοῦ καθεστώτος, καὶ ἐκπροσωπεῖ μέχρι τῆς σήμερον, τὴν ἐπίσημον μονικὴν συντηρητικότητά, διστάζον εἰ μὴ δυσμενῶς διατεθειμένον πρὸς τὴν ἐμφάνειαν νέας γένεως ἰδέας. Οὗτος εἶνε ὁ χαρακτήρ παντὸς ἐπίσημον φέροντος πολιτικὴν καὶ ἐπιστημονικὴν ἀποστολὴν σωματείου, ὑπὸ τοιαύτῃ δ' ἔννοιᾳ ἐξελιχθῆ ἢ γαλλικῇ Ἀκαδημίᾳ ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας τῆς ἰδρύσεως αὐτῆς μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων.

Ὁ παρακολουθῶν τὴν ἱστορικὴν καὶ πνευματικὴν ἐξέλιξιν τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημείας κατανοεῖ, ὅτι ἐν τῇ ἀντιλήψει αὐτῆς ἐπεκράτησεν ἀείποτε τὸ καθεστῶς, ὑφ' ὁλιανθήποτε μορφῆν καὶ ἔννοιαν. Ἄνδρες, τὰ σκήπτρα φέροντες ἐν τοῖς γράμμασι καὶ τῇ ἐπιστήμῃ, παρωράθησαν πολλάκις, οὐδ' ἠξιώθησαν τῆς τιμῆς τῆς εἰσόδου ἐν τῇ ἀσύλῳ τῶν Ἀθανάτων, ὡς διδάσκοντες καὶ νὰ δαιμόνια, πολέμιοι τοῦτέστι τοῦ ὑφισταμένου καὶ ὑπὸ τῆς πολιτείας καὶ τῶν ἀνωτάτων κοινωνικῶν κύκλων ἀναγνωριζομένου καθεστώτος. Ἐλέχθη, πολλάκις, ὅτι ὁ ἥλιος τῆς νέας ἰδέας, μόλις ἀνατέλλων, φωτίζει τὸ πρῶτον τὰς κορυφὰς, θραδύτερον δὲ κατέρχεται εἰς τὴν πεδιάδα. Εἶνε τοῦτο ἀληθὲς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἀλλ' ἢ προσήλωσις εἰς τὸ παρελθόν, τὰ πάθη, τὰ συμφέροντα, ἢ ματαιοδοξία καὶ ἐπιμονὴ παρακωλύουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὴν ἀποδοχὴν αὐτῆς ὑπὸ τῶν ἀντιπροσώπων τῆς κρατούσης τάξεως. Ἡ γαλλικὴ Ἀκαδημία οὐδέποτε ἐξηρέθη τοῦ κανόνος τούτου, οὐδ' ὑψώθη εἰς περιωπὴν πνευματικῆς δυνάμεως, ὑπερτέρας τῶν ἐγκοσμίων βλέψεων καὶ συμφερόντων ἐπιλοσιμῆθη νὰ διατελῇ συνήθως σωματεῖον, εὐμενῶς διακείμενον πρὸς τὴν κρατοῦσαν πολιτικὴν καὶ κοινωνικὴν δύναμιν καὶ ἰδέαν. Τούτου τοῦ λόγου ἕνεκα πολλάκις δὲν εὐρον παρ' αὐτῇ χάριν νέαι ἰδέαι καὶ οἱ διερμηγεύοντες αὐτὰς ἄνδρες. Ἐπὶ τῶν διαδόχων τοῦ ἰδρυτοῦ τῆς Ἀκαδημείας Ῥιχελιέως κατὰ τὴν μέχρι τῆς Ἐπαναστάσεως χρονί-

κὴν περίσδον τοῦ παλαιοῦ καθεστῶτος, ἐπὶ τῆς ναπολεοντικῆς τρομοκρατίας καὶ μετ' αὐτὴν ἐπὶ τῶν διαδόχων πολιτικῶν συστημάτων, τῶν ἐκ περιτροπῆς ἐπικρατησάντων ἐν Γαλλίᾳ, τὸ σωματεῖον τῶν τεσσαράκοντα Ἀθανάτων παρέμεινε τὸ αὐτό, θωπεῖον τὰς γνώμας, τὰς κρατούσας ἐν τῇ κυβερνήσει, ὄργανον ἐνίοτε αὐτῶν καθιστάμενον, μὴ ἐπιτρέπον, μὴδ' ἀποδεχόμενον τὴν ἀποκάλυψιν καὶ ἐξέλιξεν καινοφανοὺς ιδέας, προσωρισμένης νὰ ἐπενέγκῃ θεμελιώδη μεταμόρφωσιν ἐν τῇ ἐξελίξει τῆς σκέψεως· θέλει ἀποδεχθῆ ἑραδύτερον αὐτὴν, καθισταμένην κοινὸν κτήμα, εἰσδύουσαν ἐν τῇ συνειδήσει τῆς κοινωνίας, πρωτοστατοῦσαν καὶ κυβερνῶσαν ἐν τῇ ἱστορικῇ σταδιοδρομίᾳ τοῦ ἀνθρώπινου γένους.

Τὸ φαινόμενον τοῦτο ἐξεδηλοῦτο ἐπίσης καὶ κατὰ τὴν τρίτην Μαΐου τοῦ ἔτους 1718.

Ὁ Ἀββᾶς Σαμπιέρρος ἀπὸ τοῦ ἔτους ἤδη 1695, χάρις εἰς τὴν εὐμενῆ προστασίαν ἰσχυρᾶς κυρίας, εἶχεν εἰσέλθῃ εἰς τὴν χορείαν τῶν Ἀθανάτων τῆς Ἀκαδημίας, χωρὶς νὰ δημοσιεύσῃ ἀκόμη ἀξιοσημειωτόν τι ἔργον ἐκ τῶν ἀπαραιτήτως ἀναγκαίων πρὸς κτήσιν τοῦ ὑψηλοῦ τούτου ἀξιώματος. Ἄλλ' ἐνεφορεῖτο ὑγιῶν καὶ εὐγενῶν ἀρχῶν, πρωτίστως ἀπεστρέφετο τὸν πόλεμον καὶ τὰ δεινὰ αὐτοῦ, τούτου δ' ἔνεκα διετέλει δυσμενῶς διατεθειμένος πρὸς τὴν πολιτικὴν τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας Λουδοβίκου τοῦ δεκάτου τετάρτου, τοῦ Βασιλέως Ἡλίου, ὡς ἀπεκαλεῖτο ὑπὸ θαυμαστῶν ἀνσίων. Ἄπασα ἡ Εὐρώπη ἐπληροῦτο ἀλληλομαχίας καὶ φρίκης ἐκ τῆς ἀπανθρώπου ταύτης πολιτικῆς, ἀναμνησκούσης τὰς ἀπαισιωτέρας ἡμέρας τοῦ ἄρτι λήξαντος τριακονταετοῦς πολέμου, ὁπότε τὰ θηριώδη ἔνστικτα τοῦ ἀνθρώπινου γένους ἐκράτουν παντὸς θείου τε καὶ ἀνθρώπινου δικαίου. Ἦρωσ καὶ αἷτιος τῆς ἀπανθρώπου ταύτης καταστάσεως ἦτο ὁ βασιλεὺς τῆς Γαλλίας, ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τῆς φιλοδοξίας αὐτοῦ μὴ διστάζων νὰ θύσῃ πᾶν ἱερόν καὶ ὄσιον. Ἐκ τούτου ἐξυψοῦτο μὲν μέχρι τρίτου οὐρανοῦ ὑπὸ τῶν κολάκων καὶ τῶν τετυφλωμένων ἐκ τῆς λαμπηδόνης ἐνόχου δόξης ὡς τι ὑπεράνθρωπον ὄν, ἀλλ' ὁ γαλλικὸς λαὸς, ὁ ἀνευ τῆς ἐλαχίστης ἀφορμῆς προσφέρων τὸ αἷμα αὐτοῦ καὶ τὸ χρῆμα πρὸς ἐνίσχυσιν καὶ ἀνάδειξιν τῆς ἐγκληματικῆς ταύτης πολιτικῆς, ἐδυσφόρει καὶ ἀνεθεμάτιζεν αὐτὴν. Καὶ τοῦτο ἀπεδεικνύετο περιτράνως κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ θανάτου τοῦ Λουδοβίκου δεκάτου τετάρτου. Οὐδέποτε ὁ γαλλικὸς λαὸς, ὁ συνήθως εὐεπίφορος πρὸς αἰσθηματικὰς ἐκδηλώσεις κατὰ τὴν ἐξέλιξιν μεγάλων ἐθνικῶν γεγονότων, ὑποχωρῶν εἰς τὴν συμπάθειαν καὶ τὸν οἶκτον ὡς ἐκ τοῦ χαρακτῆρος αὐτοῦ, ἐπεδείξατο μείζονα εὐχαρίστησιν ἐπὶ τῇ θανάτῳ τοῦ βασιλέως τούτου. Ἐθεωρήθη οὐχὶ ἐθνικὴ συμφορά, ἀλλ' ἐθνικὴ εὐτυχία.

Τοιαύτη ἦτο ἡ πρὸς τὴν αἰώνιαν κατοικίαν προπομπὴ τοῦ Μεγάλου

βασιλέως τῆς Γαλλίας Λουδοβίκου ὑπὸ τοῦ τοσοῦτον ἀνοικτιρμόνως θυσιασθέντος γαλλικοῦ λαοῦ πρὸς θεραπείαν ἐγκληματικῶν οἰκογενειακῶν δρέξεων καὶ φιλοδοξιών. Ὁ δέκατος ὄγδοος αἰὼν, ὁ αἰὼν τῆς φιλοσοφίας καὶ τῆς σκέψεως, ἀνέτελλεν ἤδη ἐπὶ τοῦ στερεώματος τῆς γαλλικῆς ἱστορίας, καὶ ὁ γαλλικὸς λαὸς ἐξηγείρετο ἀπὸ νάρκης. Κατενόει τὴν προϊούσαν ἱστορικὴν αὐτοῦ ἀποστολήν. Ἡ συνειδησις αὐτοῦ ἀπεκαλύπτετο καὶ πρώτη ἐκδήλωσις τῆς ἀποκαλύψεως ἦτο ἡ σιωπηλὴ διαμαρτυρία κατὰ τῆς πολιτικῆς τοῦ ἀποβιώσαντος μονάρχου, ὃν ἀπεστρέφοντο ἤδη καὶ αὐτοὶ οἱ τῶος φίλοι καὶ κόλακες.

Ἐν τῇ τεταραγμένῃ ταύτῃ γαλλικῇ κοινωνίᾳ ἐνεφανίζετο ἀντιπρόσωπος τῆς νέας πολιτικῆς ιδέας, τῆς μόλις ἀρξαμένης νὰ εἰσδύῃ εἰς τὴν συνειδησιν τοῦ γαλλικοῦ λαοῦ, ὁ Ἀββᾶς Σαμπιέρρος, ὁ εὐνοούμενος τῆς αὐλῆς καὶ τῶν μεγάλων αὐτῆς δεσποινῶν, ἀλλ' ὅπως καὶ ὁ Φενελὼν, ἀμείωτον καὶ ἀπτωτον τηρῶν τὸ αἰσθημα καὶ τὴν συνειδησιν τῆς ἀληθείας καὶ τῆς ἀνθρωπίνης ἀξιοπρεπείας, ἧς πᾶν ἴχνος εἶχεν ἀπολεσθῆ κατὰ τὴν μακρὰν καὶ δηλητηριώδη βασιλείαν Λουδοβίκου τοῦ δεκάτου τετάρτου.

* *

Ἐν ἔτει 1718 ἐδημοσιεύετο βιβλίον αὐτοῦ, ὑπὸ πολλὰς ἐπόψεις ἀνιάρδον καὶ δυσχώνευτον, ἀλλ' ἐν τούτοις ἐνέχον μεγάλας καὶ ἐπωφελεῖς ἀληθείας:

Discours sur la Polysynodie.

Ἐν τῇ δημοσιεύματι τούτῳ ὁ καινοτόμος ἀββᾶς ἀνελάμβανε ν' ἀποδείξῃ πρὸς τοὺς ἄλλοις, ὅτι ὁ πρὸ μικροῦ χρόνου ἀποθανὼν βασιλεὺς τῆς Γαλλίας Λουδοβίκος δέκατος τέταρτος οὐδαμῶς ἐδικαιοῦτο ἐπὶ τοῦ ἱστορικοῦ μεγαλείου. Διεξήγαγε τοσοῦτους πολέμους, ἔδαπάνησεν ἀφθονον χρῆμα, προὐκάλεσε μεγάλη δεινὰ εἰς τὸν γαλλικὸν λαόν. Πρὸς τίνα σκοπὸν; Ὅποια ἡ ἐπελθοῦσα ἐκ τῶν πολέμων τούτων ὠφέλεια; «Δύναται, προσέθηκε, νὰ κληθῆ ἰσχυρός, τρομερός, ἀλλ' οὐχὶ μέγας, ἀφ' οὗ οὐδὲν ἀγαθὸν προσεπορίσθη ἐκ τῆς βασιλείας αὐτοῦ τὸ ἀνθρώπινον γένος.

Ἡ γαλλικὴ Ἀκαδημία ἐμελλε νὰ συνταραχθῆ ἐκ τῶν βλασφημιῶν τούτων σκέψεων τοῦ ἀββᾶ Σαμπιέρρου, τρομερὰ δὲ θύελλα ἐξερράγη ἐν τοῖς κόλποις αὐτῆς. Δύο καρδινάλιοι, ὁ ἐν ἐνεργείᾳ Polignac, καὶ ἕτερος προπαρασκευασζόμενος διὰ τὸ ἀξίωμα τοῦτο, ὁ μέλλων καρδινάλιος Fleury, ἠξίωσαν παραχρῆμα τὴν ἐκ τῶν κόλπων τοῦ σωματείου τῶν τεσσαράκοντα Ἀθανάτων ἀποπομπὴν τοῦ συγγραφέως τῆς Πολυσυνοδίας, τοῦ ἀββᾶ Σαμπιέρρου. Ὁ πρῶτος τῶν κατηγορῶν τούτων, ὁ καρδινάλιος Πολινιάκ, ἠπέλει

τούς συναδέλφους του, ότι θέλει απόσχη πάσης συμμετοχής ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ, ἐν ἣ περιπτώσει δὲν ἤθελεν ἀποβληθῆ αὐτῆς ὁ αἰρετικὸς ἄββας, ἀφοῦ μάλιστα ὑπῆρχον καὶ ἄλλοι Ἀκαδημαῖκοί, πέντε ἢ ἕξι, ἐν τῇ κρυπτῇ ἀπαζόμενοι τὰς καινοφανεῖς ταύτας θεωρίας.

Ἡ γαλλικὴ Ἀκαδήμεια ὑπεχώρει πρὸ τῶν ἀπειλῶν τούτων, καὶ ὁ ὑπὸ πᾶσαν ἐποψὴν ἀκίνδυνος Σαιμπιέρρος ἐστερεῖτο τῆς τιμῆς τῆς ἀκαδημαϊκῆς ἀθανάσιας. Εὐτυχῶς ἡ Νέμεσις τῆς ἱστορίας ἐπεφύλαττεν εἰς τὸν ἐντιμὸν μεταρρυθμιστὴν τιμὰς ἀνωτέρας τῶν διωκτῶν αὐτοῦ. Ἐκ τοῦ Συνεδρίου ἐκείνου τῶν τεσσαράκοντα Ἀθανάτων ὁ μόνος ἴσως ἐπιζήσας, ὁ μόνος κατακτῆσας τὴν ἱστορικὴν ὑστεροφημίαν, εἶνε ὁ ἀπόβλητος τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ πραξικοπήματος τῆς τρίτης Μαΐου τοῦ ἔτους 1718, ὁ ἄββας Σαιμπιέρρος, μετὰ τόλμης, ἀσυνήθους διὰ τὸν χρόνον, καθ' ὃν ἐξήνεγκε τὰς καινοφανεῖς θεωρίας, ἀμφισβητήσας τὸν τίτλον τοῦ ἐν πολέμῳ ἱστορικοῦ μεγαλείου ἀνευ τῆς ἐλαχίστης ὠφελείας τοῦ ἀνθρωπίνου γένους.

Δικαίως δύναται νὰ καταλεχθῆ μεταξὺ τῶν πρώτων προδρόμων τῆς γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως, προφῆτης ὑπὸ τὴν πραγματικὴν ἔννοιαν τῆς λέξεως. Προέβη τῶν χρόνων αὐτοῦ κατὰ αἰῶνας, διότι δύο ἤδη παρήλθον αἰῶνες ἀπὸ τῆς ἱστορικῆς ἐμφανείας ἐν τῇ κόσμῳ τούτῳ τοῦ ἄββ. Σαιμπιέρρου, καὶ οἱ σημερινοὶ ἀντιπρόσωποι καὶ διερμηνεῖς τῆς ἀνθρωπίνης ἰδέας, λυούσης τὸ πρόβλημα αὐτῆς διὰ τῆς εἰρηνικῆς μᾶλλον συνεννοήσεως ἢ διὰ τῶν πολέμων καὶ τῶν καταστροφῶν, δὲν διετύπωσαν ἀκόμη τὴν τελευταίαν λύσιν τοῦ μεγάλου προβλήματος.

* *

Καὶ ἤδη ἐρωτᾶται: Ὅποια ἡ ἔννοια καὶ ἡ ἀφετηρία τοῦ ἱστορικοῦ μεγαλείου ἐν τῇ ἀκαταπαύστῳ σταδιοδρομίᾳ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους;

Ὁ ἄββας Σαιμπιέρρος ἀνέπτυξε τὸ θέμα τοῦτο μετὰ περισσῆς σαφηνείας κατὰ τὴν δευτέραν δεκαετηρίδα τοῦ δεκάτου ὀγδόου αἰῶνος.

Ἀνὴρ τις, ἵνα χαρακτηρισθῆ μέγας, ἀνάγκη ν' ἀποκαλύψῃ νέους ὀρίζοντας ἐν τῇ ἱστορικῇ βίῳ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, νὰ τάμη νέας τρίβους ἐν τῇ ἐξελίξει αὐτοῦ, νὰ συγκεντρώσῃ ἐν τῇ προσωπικότητι αὐτοῦ τὸ παρελθὸν καὶ τὸ ἐνεσῶς, μονονοῦχι νὰ προδιαγράψῃ τὸ μέλλον. Τὸ πνεῦμα τῶν μεγάλων ἀνδρῶν εἶνε τὸ πνεῦμα τῶν αἰώνων. Τοῦτο δηλοῖ περιτράνωσ, ὅτι ὁ μέγας ἀνὴρ εἶνε ἡ ἱστορικὴ, ἡ πραγματικὴ σύνθεσις καὶ ἀποκάλυψις τῆς κρατούσης ἰδέας γενεᾶς ὀλοκλήρου, περιοριζομένης οὐ μόνον

ἐν τῇ ἐμφανείᾳ καὶ τῇ ἐξελίξει ἐνὸς λαοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐτέρων λαῶν, ἐν τῷ προσφάτῳ ἱστορικῷ παρελθόντι διαβιωσάντων ἢ ἤδη διαβιούντων. Ἐκ τούτου συμπεραίνεται, ὅτι ὁ τοιοῦτος ἀνὴρ, ἐν πάσῃ αὐτοῦ σκέψει καὶ ἐνεργείᾳ, ὡς πνευματικὴ δύναμις καὶ ὡς βούλησις, δὲν ἐκπροσωπεῖ μόνον ἑαυτόν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, οὐδὲ τὸν λαόν, ἐκ τῶν σπλάγγων τοῦ ὁποίου τυχαίως πολλάκις προήλθεν ἀλλὰ τὸ σύνολον τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, ἐν τῇ σταδιοδρομίᾳ τοῦ ὁποίου οὗτος τυγχάνει ὁ ἰθύνων τροχιοδρόμος καὶ ὁ πρωταθλητής. Σκέπτεται, ζῆ τὴν ζωὴν τῶν συγχρόνων αὐτοῦ, ἀλλ' οὐχι ἀνεξαρτήτως τῆς ζωῆς τοῦ παρελθόντος, ἢ τοῦ δι' αὐτοῦ παρασκευαζομένου προσεχούς ἢ ἀπωτέρου μέλλοντος. Ἱστορικὸς μικρόκοσμος, συνοψίζει ἅπασαν τὴν ζωὴν καὶ τὴν ἐνεργείαν τῆς συγχρόνου ἀνθρωπότητος, ἐν τῇ σταδιοδρομίᾳ τῆς ὁποίας ἀποκαλύπτει τοὺς νέους ὀρίζοντας. Δύναται γὰ εἶπω μετὰ πεποιθήσεως, ὅτι δὲν θέλω διαψευσθῆ ὑπὸ τῶν πραγμάτων:

— Διηγῆθητέ μοι τὴν ἱστορίαν μεγάλου τινὸς ἀνδρός, συνθετικοῦ καὶ δημιουργικοῦ, οἰασθήποτε χρονικῆς περιόδου, καὶ δύναται διὰ μεγάλων γραμμῶν καὶ εἰκόνων νὰ σᾶς ἀναπαραστήσῃ τὴν πλήρη εἰκόνα τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν οὗτος ἔδρασε καὶ ἐθαυματούργησεν.

Ὁ μέγας ἀνὴρ καθ' ἅπασας τοῦ βίου αὐτοῦ τὰς ἐκδηλώσεις εἶνε τέλειος μικρόκοσμος, πολυπρόσωπος καὶ πολυσχιδῆς. Ὡς εἶπον ἤδη, συγκεντρῶ ἐν ἑαυτῷ τὴν σκέψιν καὶ τὴν ἐνεργείαν τῶν συγχρόνων. Εἶνε ἄτομον ἅμα καὶ σύνολον. Ἀπὸ φύσεως καὶ ἀπὸ τῆς ἱστορίας, ὡς ἐκ τῆς φυσιολογικῆς αὐτοῦ συστάσεως, σωματικῆς καὶ ψυχικῆς, εἶνε προωρισμένος εἰς ἐπιτέλειαν μεγάλου ἔργου, δημιουργικοῦ καὶ θεμελιώδους. Ἐκ τούτου ὑπολαμβάνεται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὑπὸ τῶν συγχρόνων ὡς ὁ Παράκλητος, ὁ ἀπεσταλμένος τῆς θείας Προνοίας, ὑψίστης τουτέστι καὶ ἰσχυροτάτης Δυνάμεως, κανονιζούσης καὶ διευθυνούσης τὰ ἐν τῇ κόσμῳ συμβαίοντα. Καὶ ὑπὸ τὴν ἀποστολὴν ταύτην ὁ μέγας ἀνὴρ ἐμφανίζεται ἐπὶ τῆς ἱστορικῆς σκηνῆς καθ' ὠρισμένην χρονικὴν περίοδον, καθ' ἣν τουτέστιν ἡ σύγχρονος ἀνθρωπότης εἶνε παρεσκευασμένη νὰ κατανοήσῃ αὐτόν, νὰ παρακολουθήσῃ, νὰ συμπράξῃ. Καὶ ἐν ἣ περιπτώσει, ἐν τισι περιστάσεσιν, οἱ σύγχρονοι ἀδυνατοῦσι νὰ κατανοήσωσι αὐτὸν ἐξ ὀλοκλήρου, νὰ ἐνστερνισθῶσι τὰ διδάγματα, νὰ παρακολουθήσωσι τὴν δρᾶσιν τουτέστιν αὐτοῦ, δὲν θ' ἀπομείνῃ ἀνευ ἀποτελέσματος. Θάττον ἢ βράδιον τὸ κήρυγμα θέλει καταστῆ ὁ λόγος καὶ ἡ συνείδησις τοῦ μέλλοντος, τοῦ ὁποίου αὐτὸς ἐνεφανίσθη ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἀντιπροσωπεύων τὴν σκέψιν καὶ τὴν βούλησιν τῆς ἱστορικῆς μεταμορφώσεως. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὁ μέγας ἀνὴρ, ὁ κατὰ τὸ φαινόμενον μὴ ἐκπροσωπῶν ἐξ ὀλοκλήρου τὸ καθολικὸν τῶν χρόνων αὐτοῦ πνεῦμα, ἀλλὰ προπορευόμενος αὐτοῦ, ἀποκαλύπτεται ἐπὶ τῆς ἱστορικῆς σκηνῆς, καθ' ἣν στιγμὴν εἶνε ἀναγκαία, ἐπιβεβλημένη ἢ ἐμφάνεια αὐτοῦ. Ἐκπληρῶν

τὸν προορισμὸν του, παρασύρων εἰς τὸ κήρυγμά του πιστοὺς καὶ ἀπίστους, σκεπτικοὺς καὶ διστάζοντας, ἀποδημεῖ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου, ὅτε μὲν ἐν πλήρει νίκη, ὅτε δὲ προπαρασκευάζων τὴν νέαν γενεάν, ἣτις θέλει καταστήσῃ πραγματικότητα τὸ ἔργον αὐτοῦ. Ἄς χαρακτηρισθῇ οὕτως ἢ ἄλλως ἢ ἐμφάνεια αὕτη—ἔργον τῆς θείας Προνοίας, τῆς ἱστορικῆς Προνοίας, τῆς ἀνθρωπίνης ἐξελιξέως. Ὑπὸ τοιαύτην κλήσιν καὶ ἐπιβολὴν ὁ μέγας ἀνὴρ ἀποκαθίσταται θάττον ἢ βράδιον μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων νέαν τῶν πραγμάτων τάξιν, νέαν σύνοιαν ἐν τῇ σταδιοδρομίᾳ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους.

Ἐσωτερικὴ δύναμις μυστηριώδης, ἀκαταγώνιστος, χαρακτηρίζει τὸν τοιοῦτον ἀνθρώπον, εἰσάγοντα καινὰ δαιμόνια, ὑποσχόμενον δι' αὐτῶν νὰ ἐγκαθίσταται καὶ ἀποκαταστήσῃ νέαν ἱστορικὴν περίοδον. Ἄνευ τῆς δυνάμεως ταύτης οὐδὲν θὰ ἠδύνατο νὰ τελεσιουργήσῃ. Ὁ περὶ αὐτὸν κόσμος, ὁ πιστεύων καὶ ὁ κατηχούμενος ἤδη, προσδίδει ἐν τῇ φυσιογνωμίᾳ ταύτῃ τὴν ἑαυτοῦ εἰκόνα, ἔστω καὶ ἀσαφῆ καὶ συγκεχυμένην, ἰδεώδες, οὐ μόνον ἀντιλαμβάνεται τὴν σημασίαν. Ἐντεῦθεν τὸ ἀπόλυτον κύρος, τὸ κράτος, ὃ περὶ ὁ ἀνθρώπος οὗτος ἐξασκεῖ ἐπὶ τῶν παρακολουθούτων αὐτόν, προθύμων νὰ ὑποστῶσι πᾶσαν θυσίαν, νὰ διεξαγάγῃσιν οἰονδήποτε ἀγῶνα πρὸς ἐπικράτησιν. Εἶνε ὁ ἀντιπρόσωπος αὐτῶν, τὸ εἶδωλον, ὁ Μεσσίας, ὁ ἐκτελεστὴς τῶν υπερτάτων δουλῶν τῆς Προνοίας. Ἀποστολὴν ἔχει νὰ ὑπηρετήσῃ τὴν ἀλήθειαν, ν' ἀποκαλύψῃ νέους ὀρίζοντας ἐν τῷ βίῳ τῆς ἀνθρωπότητος, νὰ ἐξυπηρετήσῃ αὐτήν, ἐξυπηρετούμενος ἄμα. Ἐν τῇ τοιαύτῃ ἐνεργείᾳ κείται ἡ ἀποστολὴ τοῦ μεγάλου ἀνδρός. Ἄντλεῖ τὰς ἑαυτοῦ δυνάμεις ἀπὸ τοῦ παρελθόντος καὶ τοῦ ἐνεστώτος, εἰς τὸ ἐνεστώδες δὲ τοῦτο παρέχει διὰ τῆς προσωπικῆς ἐπιβολῆς ἰσχυροτέραν καὶ πραγματικωτέραν ὑπόστασιν, καθ' ἣς ἀδύνατον ν' ἀντενεργήσῃ οἰαδήποτε ἀλλήλῃ δύναμις ἢ ἰδέα.

Ἄλλ' ὁ τι εἶτι μᾶλλον χαρακτηρίζει τὸν μέγαν ἀνδρα, τὸν ὑπεράνθρωπον καὶ ἰσόθεον, δυνάμενον τουτέστι νὰ δημιουργήσῃ ἐκ τοῦ χάους καὶ τῶν ἐρειπίων τοῦ ἐνεστώτος νέον ἱστορικὸν κόσμον, εἶνε, ἐπαναλαμβάνω νὰ τὸ ἀναλύσω καὶ πάλιν, καταδεικνύων τὴν σημασίαν καὶ τὴν ἀνάγκην αὐτοῦ, εἶνε ἢ πλήρης ἐκπροσώπησις τοῦ καθολικοῦ πνεύματος, τῆς ὑψίστης ἰδέας τοῦ λαοῦ, ὃν ἐκπροσωπεῖ, τῶν καιρῶν, καθ' οὓς ἐμφανίζεται δίκην ἀπεσταλμένου, τῆς διακανονιστικῆς τῆς ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ πράγματα δυνάμεως. Ὑπὸ τοιαύτην ὑπερφυσικὴν ἐντολήν διὰ τὸ πολὺ τῶν ἀνθρώπων θέλει καταγάγῃ τὸν ἐπιζητούμενον θρίαμβον. Κατακτητὴς ἐν τῇ πλήρει ἐννοίᾳ τῆς λέξεως, θέλει διεξαγάγῃ τὸν ἀγῶνα αὐτοῦ οὐχὶ ὡς ἄτομον, ἀλλ' ὡς σύνολον, ὡς ἱστορικὸς μικρόκοσμος. Ἐν αὐτῇ ἐκπροσωπεῖται ὄριμος ἐποχὴ, πάρεσκευασμένος λαὸς νὰ ἐκδηλώσῃ καὶ νὰ ἐφαρμόσῃ τὴν ἀρχομένην ἱστορικὴν περίοδον. Ἐν περιπτώσει ἐπιτυχίας, τὸ θαῦμα ἐπετελέσθη ἄλλ' ἐν ἀπότυχίᾳ, ὁ μέγας ἀνὴρ καθίσταται

καὶ παραμένει πρόδρομος, ἀφιεμένου τοῦ ἔργου τῆς ἐκτελέσεως εἰς ἄλλον, εὐτυχέστερον διάδοχον, θάττον ἢ βράδιον μέλλοντα νὰ παρακολουθήσῃ τὰ ἱχνη αὐτοῦ καὶ συμπληρώσῃ τὸ ἀρξάμενον ἔργον. Ἄλλ' ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τὸ ἱστορικὸν τοῦ ἀνδρός μεγαλεῖον ἐξαφανίζεται πρὸ τῆς μελλούσης ἀίγλης καὶ λαμπηδόνος ἐκείνου, εἰς ὃν προωρίσθη ἢ ἐπιτυχία ὑπὸ τῆς ἱστορίας.

Οὕτως ἐξελλίσσεται τὸ φαινόμενον τῶν μεγάλων ἀνδρῶν. Ἐμφανίζονται οὕτοι καθ' ὄρισμένας χρονικὰς περιόδους, ἐκπροσωποῦντες τὴν ὀριμότητα αὐτῶν, ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸν λαόν, ἐπὶ τοῦ ὁποῦ ἐρειδόμενοι, μονοουχὶ προάγουσι τὸ ἔργον τῆς δυνάμεως τῆς ἐξωθούσης τὸ ἀνθρώπινον γένος πρὸς πρόοδον καὶ νέαν δημιουργίαν, τὸν χρόνον, οὐ τυγχάνουσιν οἱ κυριώτατοι τῶν ἀντιπροσώπων.

Τὴν τοιαύτην ἐμφάνειαν σημειοῖ πρωτίστως ἢ ἐπιτυχία. Καὶ δὲν εἶνε μεταφυσικὴ ἔννοια τὸ ρηθὲν πλέον ἢ ἀπαξ, ὅτι ἢ ἐπιτυχία, ἢ νίκη σημαίνει τὴν κατἰσχύσιν τῆς λογικῆς καὶ τοῦ δικαίου ὑπὸ τὴν εδρυτάτην καὶ ἀνθρωπινωτάτην αὐτοῦ σημασίαν. Ὁ κατισχύων, ὁ ἐπικρατῶν ἐν ταύτῃ ἢ ἐκείνῃ τῇ ἐκδηλώσει τῆς ἀνθρωπίνης δράσεως, πνευματικῆ, ἠθικῆ, κοινωνικῆ, πολιτικῆ, ἔχει μεθ' ἑαυτοῦ τὴν λογικὴν, τουτέστι τὴν ἀλήθειαν τῆς ἱστορίας, τὸ δίκαιον αὐτῆς, ὑπέρτατον παντὸς ἀτομικοῦ ἢ ἐθνικοῦ δικαίου.

Πρωτίστως ὁ μέγας ἀνὴρ κρίνεται παρά τε τῶν συγχρόνων καὶ τῶν μεταγενεστέρων ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς δράσεως αὐτοῦ. Πρὸς τὴν ἐπιτυχίαν δέον τὸ ἀποτέλεσμα νὰ συντελῇ εἰς τὴν βελτίωσιν τοῦ ἀνθρώπου, νὰ ἐκδηλώται ἐπ' ἀγαθῷ τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου. Τὸ ἀποτέλεσμα, ἢ πραγματικῶς τουτέστι τοῦ ἰδεώδους, ὃ περὶ ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν εἶχεν εἰσδύσῃ ἐντὸς τοῦ ἀνθρωπίνου ἐγκεφάλου, ἢ κοινωνικῆ μεταμόρφωσις διὰ τῆς δράσεως τοῦ μεγάλου ἀνδρός, τοῦτο κατ' ἐξοχὴν σημειοῖ τὴν μεγαλοφυΐαν. Ἡ φιλοσοφικὴ ἔννοια τῆς ὑπερφυσικῆς δυνάμεως, τῆς κανονιστικῆς καὶ διευθυνοῦσης τὰ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ πράγματα, εἶχεν εἰσδύσῃ ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ τοῦ ἐλληνικοῦ κόσμου ἄμα τῇ ἐπικρατήσει τῆς φυσιολογικῆς ἐρεύνης τῶν ὄντων, οἷα ἐξεδηλώθη ἐν τῇ παλαιᾷ Ἰωνίᾳ τὸ πρῶτον διὰ τῆς ἐμφανείας τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων, οἵτινες ἐθηκαν τὰ θεμέλια τοῦ οἰκοδομήματος τῆς ἐλληνικῆς σκέψεως, καὶ μετὰ ταῦτα διετρανώθη διὰ τῆς μεγάλης περι τοῦ Νοῦ ἀντιλήψεως τοῦ Ἀναξαγόρου, καὶ εἰτι πληρέστερον, διὰ τῶν περὶ τὸν Σωκράτη, τὸν Πλάτωνα, τὸν Ἀριστοτέλη, τὸν Δημόκριτον καὶ τὸν ἐκ Κιτίου Στωϊκόν. Ἄλλ' ὁ κύριος ἀντιπρόσωπος τῆς ἰδέας ταύτης εἶνε ὁ Σωκράτης, διὰ τῆς προσωπικῆς τοῦ ὁποῦ δυνάμεως καὶ ἐπιβολῆς κατωρθώθη τὸ ἀποτέλεσμα. Ἐν τῷ προσώπῳ αὐτοῦ συνεκρούσθη ὁ παλαιὸς καὶ ὁ νέος κόσμος τῆς ἱστορίας, τὸ πρότερον καὶ τὸ νέ-

ον δίκαιον. Καί ήττήθη μὲν πρὸς σιγμὴν διὰ τῆς εἰς θάνατον καταδίκης τοῦ ἀνδρὸς τὸ νέον δίκαιον, ἀλλὰ κατὰ τὸ φαινόμενον μόνον. Τὴν ἐπαύριον τοῦ θανάτου αὐτοῦ τὸ νέον δίκαιον ἤρξατο καθιστάμενον ὁ νέος νόμος τῆς ἀνθρωπότητος καὶ τῆς ἱστορίας. Καὶ δὲν παρελογίζοντο οἱ ἐκ τῶν κορυφαίων ἐρμηνεῖς τοῦ χριστιανικοῦ δόγματος, οἷοι Ἰουστίνος, ὁ Χριστιανὸς φιλόσοφος καὶ μάρτυς, ὁ ἅγιος Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρείας, ὁ μὲν πρῶτος χαρακτηρίζων τοὺς μεγάλους φιλοσόφους τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου Χριστιανούς πρὸ τοῦ Χριστοῦ, ὁ δὲ δεύτερος ἀποκάλων τὴν ἑλληνικὴν φιλοσοφίαν προεισαγωγὴν εἰς τὸ Εὐαγγέλιον.

Τοιοῦτό τι συμβαίνει ἐν τῇ φιλοσοφικῇ σκέψει τοῦ ἀνθρώπου, ὡς καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς τοῦ ἐπιστητοῦ, τῆς ἐρεύνης καὶ τῆς γνώσεως κλάδοις. Πᾶς μεταρρυθμιστὴς, οἷοσδήποτε καινοτόμος, ἐγκαινίζει νέαν δημιουργικὴν ἀρχὴν ἐν τῇ ἐξελίξει τῆς ἱστορίας, κρίνεται πρωτίστως ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς δράσεως αὐτοῦ. Οἱ μεγάλοι μυσταγωγοὶ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ἀπὸ τῶν παλαιωτάτων χρόνων τῆς ἱστορίας μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς, ὁ Μανουὶ, ὁ Ζωροάστρης, ὁ Μωϋσῆς, ὁ Σόλων, ὁ Πυθαγόρας, ὁ Νουμάς, καὶ ἐν τῇ ἱστορικωτέρᾳ περιόδῳ τῆς ἀνθρωπότητος ὁ Ἀθανάσιος, ὁ Αὔγουστίνος, Θωμᾶς ὁ Ἀκβινιάτης, ὁ Οἰσίους, ὁ Καλβίνος, ὁ Λούθηρος καὶ ἡ μετ' αὐτοὺς λεγεὼν τῶν ἡρώων τῆς σκέψεως κρίνεται κατὰ τὸ ἀποτέλεσμα, κατὰ τὴν ἐπιτυχίαν, ὁ ἐπιτυχῶν, ὁ κατακτῶν, ὁ ἐπικρατῶν, ἔχει ὑπὲρ ἑαυτοῦ τὴν ἀλήθειαν, ἀρα τὴν ἐτυμολογίαν καὶ τὸ δίκαιον τῆς ἱστορίας, ἥτις ἐν τῇ τοιαύτῃ περιστάσει καθίσταται ὄντως τὸ παγκόσιον δικαστήριον, τὸ ἀποφαινόμενον ἐκ τῶν δεδομένων καὶ τῶν γεγονότων περὶ τοῦ ἀληθοῦς ἢ τοῦ ψεύδους τῆς ἰδέας καὶ τοῦ ἐκπροσωποῦντος αὐτὴν μεγάλου ἀνδρὸς, ἐγκαινίζοντος καὶ ἀποκαθιστῶντος νέαν περίοδον ἐν τῇ ἱστορικῇ σταδιοδρομίᾳ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους.

FRANG FARA

Ο ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ

Εἰς τὸν «Νέον Ἐλεύθερον Τύπον τῆς Βιέννης» ἐδημοσίευσε τὴν 18 Σεπτεμβρίου 1927 ὁ συνεργάτης του Frang Fara, γνωστὸς δημοσιολόγος, τὸ ἀκόλουθον ἀποκαλυπτικὸν ἄρθρον περὶ τοῦ Ἀνατολ Φράνς, ἐν σχέσει πρὸς τὸν παγκόσιμον πόλεμον.

«Εἶμαι εὐλακρινὴς θαυμαστὴς του... ἀλλὰ καὶ μία μόνη λέξις του, τολμηροτέρα τοῦ δέοντος, θὰ μὲ ἔκαμνε νὰ τὸν συλλάβω ἀμέσως». Ταῦτα εἶπεν ὁ Κλεμανσὸ εἰς κοινὸν φίλον, μὲ τὴν παράκλησιν νὰ διαβιβάσῃ τὴν ἀπειλήν εἰς τὸν Ἀνατολ Φράνς.

Ὁ Ἀνατολ Φράνς ἦτο ἐβδομηκοντούτης ὅταν ἐξερχόμην ὁ παγκόσιμος πόλεμος. Τὸ ὄνομά του ὑπῆρχεν εἰς τὸν κατάλογον τῶν ὑπόπτων καὶ μόνον κατ' ἐξαιρετικὴν εὐμένειαν τῆς Τύχης τὸ γεγονός τοῦτο δὲν τῷ ἐστοίχισε τὴν κερφαλήν του. Ἦδη πρὸ δεκαετίας ἀνεγινώσκετο ἐν τῷ βιβλίῳ του «Sur la pierre Blanche» ἡ ἐξῆς περίοδος: «Ἡ ἐποχὴ τῶν μεγάλων πολέμων, τῶν διεξαχθησομένων πρὸς ὄφελος τῶν διαφορῶν βιομηχανικῶν μεγαλειότητων, ἐφθάσε... τὰ πυροβόλα θὰ καθορίσωσι τὰς τιμὰς τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαίων αὐτὰ θὰ κανονίσωσι τὰ ζητήματα τῶν τελωνιακῶν δασμῶν, αὐτὰ θὰ κλείσωσι πολλὰς ἐμπορικὰς ἀγορὰς καὶ θ' ἀνοίξουν νέας...»

Ὅταν ὁ πόλεμος ἐξερδάμην, οἱ τότε διαχειριζόμενοι τὴν ἐξουσίαν ἐνεθυμήθησαν τὴν προφητείαν ἐκείνην τοῦ Ἀνατολ Φράνς, καὶ εἶδον ἐν αὐτῇ τὴν πιθανότητα προδοσίας ἐκ μέρους του, καὶ, οὕτως εἰπεῖν, τὴν προσπάθειάν του νὰ θέσῃ ἐν ἀμφιβόλῳ τὸν γαλλικὸν πατριωτισμόν. Ὁ κυβερνητικὸς τύπος ἔσπευσε νὰ ἀναδημοσιεύσῃ τὴν περίοδον ἐκείνην τοῦ βιβλίου του καὶ τὸ κατὰ τοῦ Ἀνατολ Φράνς μῖσος ἔλαβε τρομακτικὰς διαστάσεις. Μία ἀπὸ τὰς μάλλον ἀναγινωσκομένας ἐφημερίδας τῆς γαλλικῆς πρωτεύουσος ἠθέλησε νὰ λάβῃ τὸν Ἀνατολ Φράνς ὑπὸ τὴν προστασίαν της καὶ τοῦ ἐζήτησε νὰ δηλώσῃ πῶς φαντάζεται ἐνδεχομένην νίκην τῆς Γαλλίας καὶ ὁποίας συνεπειὰς θὰ εἶχε, κατ' αὐτόν, τοιαύτη νίκη.

Ὁ Ἀνατολ Φράνς ὑπῆρξε κατ' ὄλον αὐτοῦ τὸν βίον μέγας θαυμαστὴς τῶν Ῥωμαίων καὶ τὴν πολεμικὴν πολιτικὴν ἐθεώρει ὡς ἀπαράμιλλον κυρίως διὰ τὸν λόγον, ὅτι τὰς διαφορὰς νίκας τῶν ἐπεσφράγιζεν εἰρήνην, μεταβάλλουσα τοὺς ἐχθρούς των εἰς φίλους των. Καὶ ἦτο αὐτονόητον, ὅτι εἰς τὴν δήλωσιν, τὴν ὁποίαν τοῦ ἐζήτησαν, θὰ διείπετο ὑπὸ εὐγενοῦς ἀνθρωπισμοῦ.

«Ἐὰν νικήσῃ ἡ Γαλλία, δὲν θὰ κηλιδώσῃ βεβαίως τὴν νίκην της δι' οὐδὲν ἑπὶ ἐγκλήματος... θὰ διακηρύξωμεν τότε ὅτι τὸ γαλλικὸν ἔθνος θὰ προσενεχθῇ ὡς φίλος πρὸς τοὺς ἠττηθέντας ἀντιπάλους του». Ἡ φράσις αὕτη: «Le peuple français admet dans son amitié l' ennemi vaincu», ἐχαρακτηρίσθη τότε ὑπὸ πολλῶν συμπολιτῶν τοῦ Ἀνατολ Φράνς ὡς προδοσίαι.

Αἱ κατ' αὐτοῦ ἐκτοξευόμεναι ὕβρεις καὶ συνοφανταίαι ἔτρωσαν εἰς τοιοῦ-

τον βαθμόν τὴν φιλοτιμίαν του, ὥστε ἐν μόνον μέσον τῷ ὑπελείπετο διὰ ν' ἂ ποδεῖξη ὅτι δὲν ἐστερεῖτο φιλοπατρίας: Μίαν πρώταν παρουσιάσθη ἐνώπιον τῆς στρατολογικῆς ἐπιτροπῆς, ἐν Τουραίνῃ, καὶ παρεκάλεσε νὰ γίνῃ δεκτὸς ὡς ἐθελοντῆς καὶ νὰ σταλῇ εἰς τὸ μέτωπον! Ἄλλ' ὁ ἰατρὸς διεπίστωσε τὰ πρώτα συμπτώματα ἀρτηριοσκληρώσεως καὶ ἡ παράκλησίς του δὲν ἐγένετο δεκτὴ.

Ἐκτοτε ἔζη μονήρης. Ὁ Ἄνατὸλ Φράνς ἦτο σκεπτικιστῆς καὶ ἐγγνώριζεν καλῶς τοὺς ἀνθρώπους, οὐδέποτε ὅμως ἠδύνατο νὰ φαντασθῇ ὅτι ἡ μαγία τοῦ ἀλληλοσπαραγμοῦ των θὰ ἐφθανε μίαν ἡμέραν εἰς τοιοῦτονσημειον. Ἡ ἀτιμολογία τῆς ἀλλοφροσύνης, τὴν ὁποίαν ἐπλήρου ἡ ὁσμὴ τοῦ ἀπαύστως καὶ ἀνηλεῶς χυνομένου αἵματος, ἐπέβη ἐπὶ τὴν ψυχὴν του μέχρις ἀσφυξίας. Ἦλθε δι' αὐτὸν ἡ ἐποχὴ νὰ ἀπελπισθῇ διὰ τὸ μέλλον τῆς ἀνθρωπότητος καὶ μόνην ἀνακούφισιν ἠσθάνετο ἐν τῇ ἐπικοινωνίᾳ μετὰ τινων διακεκοιμένων φίλων του, περὶ τῶν ὁποίων ἦτο βέβαιος, ὅτι δὲν θὰ τὸν προέδιδον, εἶχε συντάξῃ, ἐπιστολὴν ἀπευθυνομένην πρὸς τὸν Λέοντα Μπορζουά, πρὸς τὸν πρόεδρον Οὐίλσονα καὶ πρὸς τὸν Πουανκαρέ, καὶ διὰ τῆς ὁποίας ὑπεδείκνυεν, ὅτι ἡ παράτασις τοῦ πολέμου θ' ἀπέβαινε πρὸς ὄλεθρον τῆς Γαλλίας καὶ θὰ ἐματαίου τοὺς καρποὺς πάσης ἐνδεχομένη νίκης. Οἱ φίλοι του, ὅμως, τὸν ἐξώρισαν νὰ παραιτηθῇ τῆς ἰδέας ταύτης καὶ νὰ μὴ στείλῃ τὴν ἐπιστολὴν, διότι τότε μόνον ἡ ἐπιστολὴ αὕτη θὰ ἠδύνατο νὰ φέρῃ ἀποτέλεσμα, ὅταν ἠδύνατο νὰ γίνῃ γνωστὴ εἰς ὁλόκληρον τὴν χώραν. Οὐδείς, ὅμως, δημοσιογράφος, οὐδέμια ἐφημερίς, οὐδείς ἐκδότης θὰ ἠδύνατο νὰ εὐρεθῇ διὰ νὰ ἀναλάβῃ τὴν δημοσίευσιν καὶ τὴν κυκλοφορίαν τῆς. Ἄλλ' ἐν στενῷ οἰκογενειακῷ κύκλῳ οὐδέποτε ἔπαισεν ὁ Ἄνατὸλ Φράνς νὰ διαμαρτυρηθῇ κατὰ τῆς ἰδέας τῆς παρατάσεως τοῦ πολέμου. Τοὺς λόγους τῆς τοιαύτης παρατάσεως, ἐξηγεῖ ὡς ἑξῆς: «Αἰτία τῆς παρατάσεως εἶνε πρῶτον ἡ λογοκρισία καὶ δεύτερον ἡ προπαγάνδα. Κυβέρνησις καὶ Τύπος μεταχειρίζονται τὸ Ἔθνος, ὡς ἡ μήτηρ τὸ παιδίον τῆς, ὅταν πέσῃ καὶ κτυπήσῃ τὴν μήτηρ του.

Δὲν πονᾷς, δὲν ἔχεις τίποτε παιδί μου, τοῦ λέγει. Ἐπειτα, εἶνε αἱ γυναῖκες... Πόσαι ἐξ αὐτῶν δὲν εἶνε εὐχαριστημένα, διότι ὁ σύζυγος εὐρίσκειται εἰς τὸ μέτωπον! Αὐτὸς εἶναι σπουδαῖος λόγος διὰ τὴν παράτασιν τοῦ πολέμου.... Καὶ εἰς τὴν ὑπαιθρον χώραν δὲν εἶνε ὀλίγοι οἱ εὐχαριστημένοι διότι πωλοῦν ἀκριβὰ, κερδίζουσι μεγάλα πασά, οἱ ἐργάται λαμβάνουσι μεγάλα ἡμερομίσθια καὶ ὅλοι εἶνε καταγοητευμένοι ἀπὸ τὴν ἀφθονίαν τοῦ χαρτονομίσματος, χωρὶς νὰ προσέχουν εἰς τὴν ὑψοσιν τῆς τιμῆς ὅλων τῶν εἰδῶν. Καὶ δὲν θέλω νὰ ὁμιλήσω περὶ τῶν ἀναριθμητῶν κατεργαρέων, διὰ τοὺς ὁποίους ὁ πόλεμος εἶνε ἡ μάλλον ἐπικερδὴς ἐπιχείρησις... Οἱ ἀληθινοὶ φίλοι τῆς εἰρήνης εὐρίσκονται εἰς τὸ μέτωπον!».

Διὰ τοὺς στρατιώτας ὁ Ἄνατὸλ Φράνς ἔλεγεν, ὅτι τὰς σκέψεις των ἀπατολοῦν τρία πράγματα ἢ πείνα, ὁ ἔρως καὶ ὁ θάνατος. Οἱ πλείστοι τῶν στρατιωτῶν εἶναι χωρικοὶ καὶ λαμβάνουσι καθ' ἑκάστην κρέας καὶ ἀφθονον οἶνον.

Ἡ μεγάλη καταπόνησις δὲν τοὺς ἀφίνει νὰ σκεφθοῦν περὶ ἔρωτος, ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸν κίνδυνον τοῦ θανάτου, ἑκάστος ἐξ αὐτῶν πιστεύει, ὅτι θὰ τὸν διαφύγῃ. Τὸν κίνδυνον ἄλλως τοῦτον συγκαλύπτουσι αἱ διάφοροι ἀμοιβαὶ

καὶ τιμητικαὶ διακρίσεις, ἀλλὰ καὶ ὁ φόβος τοῦ τουφεκισμοῦ λόγῳ δειλίας. Τοὺς ἐξαναγκάζουσι νὰ εἶνε ἥρωες! Καὶ νομίζουσι, ὅτι ἀποθνήσκουσι χάριν τῆς πατρίδος, ἐνῶ ἀποθνήσκουσι χάριν τῶν βιομηχάνων!!!.

Ὅσῳ παρεστίνετο ὁ πόλεμος, τόσῳ περισσότερον ἐνισχύετο ἐν αὐτῷ ἡ ἰδέα τοῦ φίλου του Καγιώ: ὅτι καὶ νικηφόρος ἡ Γαλλία θὰ πάθῃ ἀναμίαν ἐκ τῆς ἀφθόνου αἱμορραγίας.

Ὁ Ἄνατὸλ Φράνς ἐζήτη διὰρκῶς συναγωνιστὰς καὶ προσεῖλκεν εἰς τὰς ἰδέας του τὸν διευθυντὴν μιᾶς τῶν μεγαλειτέρων ἐφημερίδων τῶν Παρισίων. Ἐσχημάτισε καὶ οὗτος τὴν γνώμην, ὅτι ἔπρεπε νὰ διαφωτισθῇ ἡ Κοινὴ Γνώμη καὶ ἐσκόπευε νὰ ἐκδώσῃ δευτέραν ἐφημερίδα, διὰ τῆς ὁποίας νὰ ἀρχίσῃ ἀγῶνα ὑπὲρ τῆς εἰρήνης. Ἄλλ' ἠγρύπνει ὁ Κλεμανσώ, ἡ καταδίωξις τῶν εἰρηνοφίλων ἦτο εἰς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν εἰς τὰς τάφρους τοῦ φρουρίου τοῦ Βενσέν ὑπῆρχε πολλὴ ἐργασία... Καὶ τὸ σχέδιον ἐγκατελείφθη... Ὅταν ὅμως κατεδικάσθη ὁ Καγιώ, ὁ Ἄνατὸλ Φράνς ἦτο ὁ μόνος, ὅστις ἐξεφράσθη ὑπὲρ αὐτοῦ δημοσίᾳ. Τῷ ἔγραψεν ἐπιστολὴν τῆς ὁποίας τὸ περιεχόμενον ἐγγνώσθη πάραυτα:

«Φίλτατε Καγιώ!

Μία πολιτικὴ μερίς, ἡ ὁποία οὔτε ἠδυνήθη νὰ ἐμποδίσῃ τὸν πόλεμον, οὔτε ἠδυνήθη νὰ τὸν τερματίσῃ προτοῦ καταστραφῇ ἡ Χώρα, θέλει ν' ἀποκλείσῃ διὰ παντὸς τοῦ πολιτικοῦ βίου, διὰ τῆς ἀτιμωτάτης τῶν ἀποφάσεων, τὸν ἀνδρα ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος τῷ 1911 ἐνίκησε τὴν Γερμανίαν, χωρὶς νὰ στοιχίσῃ ἡ νίκη αὕτη εἰς τὴν Γαλλίαν οὐδὲ σταγόνα αἵματος.

Τὸ μῖσος τῶν ἐχθρῶν σας σᾶς ἀναδεικνύει μεγαλειότερον.

Σᾶς σφίγγω τὴν χεῖρα

ΑΝΑΤΟΛ ΦΡΑΝΣ»

Δὲν ἐτόλμησαν νὰ προβῶσι τότε εἰς καταδίωξιν του, τὸν περιέλουσαν ὅμως μετὰ τὰς χυδασιότερας ὕβρεις. «Ἐλάμβανον καθ' ἑκάστην ἑκατοντάδας ἐπιστολῶν, τὰς ὁποίας ἐπλήρου ὁ σίελος ἀκατονομάστων ὕβρων καὶ ἀπειλῶν» ἔγραψεν εἰς τὸν Καγιώ. Ὅταν ἐκλείσθη ἡ εἰρήνη, ἐν μόνον σύνθημα ὑπῆρχε διὰ τὸν Ἄνατὸλ Φράνς: «Κάτω ὁ πόλεμος». Ἀπέναντι τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως ἔλαβε θέσιν διδασκάλου καὶ ἔλεγε: «Φονεύσατε τὸ μῖσος, καθιστῶντες αὐτὸ μισητόν». Ὅταν ἐδέχθη ἐπιτροπὴν Ἀμερικανίδων ἔλεγε πρὸς τὰ μέλη τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης: «Πρὸ παντὸς ὀφείλετε νὰ πολεμήσετε τὸν πόλεμον μετὰ ἀσβεστον μῖσος. Μισήσατέ τον, βλέπουσαι τὰ εἰρήπια, τὰ ὁποῖα συνεσώρευσε, τὰ τρόπαια αὐτὰ τῆς νίκης! Φονεύσατε τὸν πόλεμον».

Ἀλησμόνητοι μένουσι ἀκόμη καὶ οἱ λόγοι, τοὺς ὁποίους εἶπεν ἐν Στοκχόλμῃ, ὅταν ἀπενεμήθη εἰς αὐτὸν τὸ βραβεῖον Νόμπελ: «Τὸν φοβερώτερον ὅλων τῶν πολέμων διεδέχθη συνθήκη, ἡ ὁποία δὲν φέρει τὴν εἰρήνην ἀλλὰ παρατείνει τὸν πόλεμον. Ἡ Εὐρώπη θὰ καταστραφῇ ἐὰν δὲν ἐπικρατήσῃ ἡ φρόνησις».

Ὅταν ἀπέθανε, τὴν 12 Ὀκτωβρίου 1924, ἐν ἡλικίᾳ ὀγδοήκοντα καὶ πλέον ἐτῶν, τὸ καθ' αὐτοῦ μῖσος δὲν εἶχεν ἀκόμη ἀφοπλισθῇ. Καὶ ἐτάφη μὲν δημοσίᾳ δαπάνῃ, δὲν τῷ ἐγένετο ὅμως ἐθνικὴ κηδεία, τιμὴ, τὴν ὁποίαν ἡ Γαλλία συνηθίζει ν' ἀπονέμῃ εἰς τοὺς μεγάλους νεκρούς τῆς. Ἐνεταφιάσθη εἰς τὸ κοιμητήριον τοῦ Νελλύ, ὅταν δὲ ἡ νεκρικὴ πομπὴ διήρχετο διὰ τῶν Ἡλυσίων ὑπῆρχον μὲν πολλοὶ οἱ περιεργοὶ, οἱ ὁποῖοι κατέλαβον τὰ πεζοδρομια, ὅλα ὅμως τὰ παρὰ θύρα τῶν πολυτελῶν μεγάρων ἐμείναν ἐρημητικῶς κλεισμένα».

ΜΑΡΙΟΥ ΜΕΝΙΕ

ΤΟ ΕΚ ΤΩΝ ΔΕΛΦΩΝ ΔΙΔΑΓΜΑ

Ἐν τῇ παρισινή «Ἐφημερίδι τῶν Συζητήσεων» ὁ γνωστὸς Γαλάτης συγγραφεὺς κ. Μ. Μενιέ δημοσιεύει τὰ ἀκόλουθα:

«Μὴν καὶ πλέον διέρρουσεν ἡδὴ, ἀφότου εἰς τοὺς πρόποδας τῶν βραχυδῶν ὁρέων, ἅτινα διατηροῦν ἀκόμη—χωρὶς αἱ θαρσαυτικότητες, οἱ σεισμοὶ καὶ αἱ καθιζήσεις τοῦ ἐδάφους, ποὺ κατέστησαν τὴν ἱερὰν πόλιν τῶν Δελφῶν πεδῖον καλυπτόμενον ἀπὸ ἐρείπια, νὰ κατορθώσουσιν νὰ ἀμαυρώσουσιν τὴν αἴγλην τῶν—τὸ μεγαλεῖον τοῦ φωτοβόλου μετώπου τοῦ Ἀπόλλωνος, πληθὺς ἀνθρώπων συμπαγῆς καὶ ἐμπλεως κατανύξεως ἠκροῦτο τῆς ἠχοῦς τῶν Φαιδριαδῶν καὶ τῆς χορωδίας τῶν Μουσῶν Καρυάτιδων, ἣ ὅποια ἐμεγαλοποιεῖ καὶ ἔφερε μέχρι τοῦ κατωφλίου τῶν αἰθερίων ἀνακτόρων τοῦ Ὀλύμπου τοὺς σπαρακτικοὺς γόους τοῦ δυσμοῖρου Προμηθέως. Ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἡ ἐπιτυχία τῆς παραστάσεως ἐμεθόμως διεπιστώθη ὡς τέλειον ὄνειρον. Πλὴν τοῦ τύπου τῶν Παρισίων, ὁ παγκόσμιος τύπος ἠομιένισεν ὁμοῦ δικαίως νὰ ἀνακηρύξῃ τὴν πλήρη εὐδοκίμησιν καὶ νὰ ἐξυμνήσῃ τὰ ἀνεκτίμητα εὐεργετήματα. Παρὰ τὸ ῥηθὲν ὅτι οὐδεὶς προφήτης ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ πατρίδι, αὐτὸς οὗτος ὁ ἑλληνικὸς τύπος συγγενήσθη μὲ τὸν ἐνθουσιασμόν, ὅστις ὑπερέξεχειλίξεν ἔξω τῶν ἑλληνικῶν ὁρίων. Μία τῶν μεγαλειτέρων ἑλληνικῶν ἐφημερίδων ἔφθασε νὰ γράψῃ ὅτι ἡ ἱστορία τῆς συγχρόνου Ἑλλάδος ἠδύνατο νὰ καυχᾶται διὰ δύο ἐνδόξους χρονολογίας, μίαν τὴν ὁποίαν ἐσημείωσεν ἡ νίκη τοῦ Μεσολογγίου καὶ τὴν ἄλλην τὴν ὁποίαν ἐσημείωσεν ἡ θριαμβευτικὴ ἀνάστασις τῶν ἀρχαίων ἑορτῶν τῶν Δελφῶν. Δικαία καὶ ἀξία παρατήρησις, διότι ἂν ἡ Ἑλλάς ἀνέκτησε τὸ σῶμά της μετὰ τὸ Μεσολόγγιον ἠσθάνθη εἰς τοὺς Δελφοὺς τὴν λυτρωθεῖσαν μεγάλην ψυχὴν τῆς, τὴν συνδεμένην μὲ τὸ ἐνδοξόν πνεῦμα τοῦ ἐκλάμπρου παρελθόντος, νὰ ἀναφρίσῃ εἰς τὴν ἐπαφὴν τῶν ὑπνωτισσοῦσιν δυνάμεων τῆς καὶ νὰ προσμειδίᾳ πρὸς τὴν ἀνατολὴν τοῦ νέου τῆς πεπρωμένου.

Ὅπως ἡ ἑλληνικὴ κυβέρνησις, ἣ ὅποια περιωρίσθη ἠθικῶς μόνον νὰ ὑποστηρίξῃ τὴν ἰδιωτικὴν πρωτοβουλίαν, ἀπεφάσισε νὰ παράσχῃ τοῦ λοιποῦ εἰς τὰς ἑορτὰς τῶν Δελφῶν, τὰς τὸσον λαμπρὰς παλινρθωθεῖσας ὑπὸ τῆς ἀκατανικήτου καὶ γενναίας πίστεως δύο ἐκλεκτῶν ψυχῶν βοήθειαν ἀποτελεσματικωτέραν.

Τοῦτο πράττουσά ἡ ἑλληνικὴ κυβέρνησις ὄχι μόνον θὰ ἐξυπηρετήσῃ τὸ συμφέρον τῆς εὐγενοῦς ταύτης χώρας, ἣτις διετέλεσε καὶ διατελεῖ ἡ διδάσκαλος τοῦ κόσμου, ἀλλὰ καὶ θὰ ἔχῃ ἐπίσης τὴν δόξαν ὅτι ἐξακολουθεῖ ὡς ἡ ἀρχαία Ἑλλάς νὰ ἀναδεικνύηται ἀνταξία ὀλοκλήρου τῆς ἀνθρωπότητος.

Ἐνομίζετο πανταχοῦ, πραγματικῶς, ὅτι αἱ ἰταμαὶ ἀπαίτησις τοῦ συγχρόνου βίου δὲν ἀφίνουσι εἰς τὴν ἐνδοξὴν ἐλευθέρου χρόνον ὅπως ἐπιδίδηται καρποφόρως εἰς τὰς κλασικὰς σπουδὰς, σεπτὰς μητέρας πάσης ὀρθῆς σκέψεως καὶ ἀγαντικαταστάτους τροφῶν τοῦ πνεύματος πολυμηχάνου καὶ τῆς συνευδύσεως ἐλευθέρως. Βεβαίως θὰ ἦτο ὑπερβολὴ ἂν ἰσχυρίζετο τις ὅτι ταξι-

δὲν ὀλιγοήμερον εἰς τὴν Ἑλλάδα θὰ ἠδύνατο ν' ἀναπληρώσῃ, ἔτι ὀλοκλήρως, κλασικῆς πειθαρχίας. Ἄλλ' ἀπομένει βέβαιον καὶ οὐδεὶς, φρονῶ, ὑπάρχει ὁ ἀντιλέγων, ὅτι κάποια διαμονὴ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς Ἑλλάδος, μικρὰ ἂν γίνῃ τεχνικῶς καὶ μεθοδικῶς, δύναται νὰ διεγείρῃ εἰς ψυχὴν εὐαίσθητον τὴν ἀντίληψιν τῆς ἀρχαίας σκέψεως καὶ τὴν πρὸς αὐτὴν ἀγάπην. Μία ἐπίσκεψις εἰς τοὺς ναοὺς τοῦ Σουνίου ἢ τῆς Αἰγίνης εἶναι ἡ ζωντανωτέρα ἐπικοινωνία συμπάθειας, ἣ ὅποια δύναται νὰ μᾶς ἐνώσῃ μὲ τὴν γαλήνιον ζέσιν ἐνὸς Πινδάρου ἢ τὴν κατανυκτικὴν εὐσέθειαν ἐνὸς Σοφοκλέους. Ὅλη ἡ γαλήνιος πίστις τοῦ Πλάτωνος εὐρηται εἰς τὸν Παρθενῶνα καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ Ἀριστοτέλους ζῆ εἰς τὰ Προπύλαια. Ἐτι πλέον, αὐτὸ τοῦτο τὸ τοπίον ἀποτελεῖ διδασκαλίαν. Ἄν αἱ ἐπιτύμβιοι στήλαι τοῦ Κεραμεικοῦ πράγματι μᾶς διδάσκουν χαριέντως νὰ ἀποθνήσκωμεν ὠραία, τὸ φῶς τοῦ διαχέοντος μᾶς διδάσκουν μᾶς κάμνει νὰ εἰσπνέωμεν τὴν εὐφροσύνην τῆς ζωῆς καὶ μᾶς παρακινεῖ πρὸς τὴν σκεπτομένην πραότητα τῆς θεωρίας. Τὰ πάντα εἶνε ἐν ταύτῃ ἐπὶ τῆς θέας ταύτης τῆς γῆς τὸσον διακεκριμένα, τὸσον ἠνωμένα, ὥστε τίποτε δὲν συγχέεται, τὸ πᾶν εἶνε εἰς τὴν θέσιν του καὶ τὸ πᾶν φαίνεται, μέχρι καὶ αὐτοῦ τοῦ χειροτέρου χάους, ὑπεῖκον εἰς τὴν τάξιν διὰ τῆς πνευματικῆς φωτοβολίας τοῦ ἡλίου. Ἐκλαμπρὸν διδάγμα τὸ ὅποῖον μᾶς διδάσκει ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ νὰ ὑποτάσσωμεν ἄνευ τῆς ἐλαχίστης παραλείψεως ὅλα τὰ μέρη τοῦ βίου εἰς μίαν συναυλικὴν ὠραιότητα.

Θὰ εἴμεθα ἀρά γε βάρβαροι, ἐπίσης δὲ καὶ ἀχάριστοι, ἂν ἠθέλωμεν ἀντισταθῆναι εἰς τὴν τὸσον γενναϊόθυμον ἐκκλησίαν τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος, ἣ ὅποια μᾶς καλεῖ διὰ νὰ μᾶς χάρισῃ τὴν λήθην τῆς ἀσχημίας καὶ νὰ μᾶς ἐνθρονίσῃ παρὰ τὴν ἐστίαν τοῦ οἴκου τῶν θεῶν. Τὰ ἐμπλεα τσοσούτων ἀναμνήσεων τοπία τῆς τὸ τόσῳ καθαρὸν φῶς, ὥστε οἱ θνήσκοντες νὰ τὸ ἀποχαιρετοῦν ὡς ἐν ἐκ τῶν μεγίστων ἀγαθῶν, αἱ ἑορταὶ τὰς ὁποίας συγκαταβατικῶς μᾶς δίδει, διὰ νὰ μᾶς μὴ ἀκόμη εἰς τὴν γοητεῖαν τῆς κατανοήσεώς της καὶ τοῦ πλουτισμοῦ μας, τὸ πᾶν ἐν αὐτῇ εἶνε ἰκανόν, ὡς τὸ βλέμμα εἰς γαλανὸν παιδικὸν ὀφθαλμόν, νὰ νεκρανασταίνῃ τὰς ἀπολεσθεῖσας ἐλπίδας μας καὶ νὰ ἀναζωογονῇ τὴν νεκρωθεῖσαν ζέσιν μας. Οὕτω πᾶσα προσπάθεια καταβαλλομένη διὰ νὰ φέρῃ εἰς Ἑλλάδα πολυαριθμοτέρους ἐπισκέπτας, δύναται δικαίως νὰ θεωρηθῇ ὡς εὐεργετήμα διὰ τὴν μόρφωσιν τοῦ πνεύματος καὶ τὸν ἐξαγνισμόν τοῦ φρονήματος. Αἱ ἑορταὶ τῶν Δελφῶν, πραγματικῶς, ἴσως καὶ περισσότερον τοῦ ἡλίου τῆς Ἑλλάδος, μᾶς ἐδίδαξαν νὰ περιβάλωμεν μὲ ὠραιότητα τὴν φρούδην καὶ μελαγχολικὴν ἀστάθειαν τῶν μορσίων ἐπιφάσεων καὶ νὰ χρησιμοποιώμεν τὰ δημιουργήματα ἐξαισίου παρελθόντος πρὸς ἀνακαινίσιν καὶ ἐξυραϊσμόν τοῦ παρόντος.

MARCELIN BERTHELOT

ΧΡΥΣΑΝΘΗΣ ΚΑΒΒΑΣΙΑΔΟΥ ΧΗΜΙΚΟΥ

Σύμψας ὁ πεπολιτισμένος κόσμος ἐώρτασεν τὸν παρελθόντα Ὀκτώβριον εἰς Παρισίους τὴν ἑκατοστὴν ἐπέτειον τῆς γεννήσεως ἐνὸς τῶν λομπροτέρων καὶ ἐπιφανεστέρων ἀνδρῶν τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, τοῦ Γάλλου χημικοῦ Marcelin Berthelot.

Οἱ ἐπιστήμονες παντὸς ἔθνους προσέτρεξαν ἵνα ἀποτίσουν φόρον τιμῆς εἰς ἐκεῖνον ὅστις διὰ τῶν ἐργασιῶν καὶ ἀνακαλύψεων αὐτοῦ ἀνεκούφισεν, ἐξυψηρέτησε καὶ εὐηργέτησε τὴν ἀνθρωπότητα ἀφιλοκερδῶς. Οὐδέποτε ἠθέλησέ νὰ πλουτίσῃ διὰ τῶν ἀνακαλύψεών του. «Ἐξῆσα, καθὼς ἔγραφε, πιστὸς εἰς τὸ ἰδανικὸν ὄνειρον τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς ἀληθείας τὸ ὅποιον εἶχεν ἐκθαμβώσει τὴν νεότητά μου. Ἡ ἐπιθυμία νὰ διευθύνω τὴν ζωὴν μου πρὸς ἓνα ἀνώτερον σκοπὸν, οὔτε ἐψυχράνθη, οὔτε ἠρέμησεν ὑπὸ τοῦ χρόνου. Εἶχον πάντοτε τὴν θέλησιν νὰ πραγματοποιήσω ἐκεῖνο τὸ ὅποιον ἐνόμιζον ὡς ἠθικὸν ἀγαθὸν δι' ἐμέ, διὰ τὴν πατρίδα μου, διὰ τὴν ἀνθρωπότητα. Ἡ ἀνθρωπίνῃ ζωῇ δὲν ἔχει ὡς σκοπὸν τὴν ἀναζήτησιν τῆς εὐτυχίας».

Ἐντὶ μεγαλοπροποῦς μνημείου ἢ πατρὸς αὐτοῦ ἀπεφάσισε τὴν ἰδρυσιν τοῦ «Οἴκου τῆς Χημείας», ἀνωτέρου ἐπιστημονικοῦ ἰδρύματος, ἐνθα πᾶς χημικὸς ἢ βιομηχανὸς θὰ δύναται νὰ προστρέξῃ ἵνα πλουτίσῃ τὰς γνώσεις του ἢ νὰ ἐκτελέσῃ ἐπιστημονικὰς ἐργασίας φωτιζόμενος καὶ ὀδηγούμενος ὑπὸ τῆς ἀθανάτου αὐτοῦ διανοίας.

Διὰ τὴν ἀνέγερσιν τοῦ «Οἴκου τῆς Χημείας» συνέβαλον ὀλικῶς ἅπαντα σχεδὸν τὰ ἔθνη.

Ἡ Ἑλλάς δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ὑστερήσῃ εἰς ἐν τοιοῦτον ἔργον δι' οὗ βραβεύεται ἡ μεγαλοφυΐα. Ἐνωρὶς συνεστήθη πολυμελὴς ἐπιτροπή, ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ καθηγητοῦ τῆς Χημείας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ κ. Κ. Ζέγγελη, ἣτις συνέλεξε περὶ τὰς 100,000 φράγκων Γαλλικῶν διὰ τὸν Οἶκον τῆς Χημείας, ἀπέστειλε δὲ τεμάχιον Πεντελικοῦ μαρμάρου τὸ ὅποιον θὰ χρησιμεύσῃ ἵνα λαξευθῇ ἡ προτομὴ τοῦ Berthelot, ἣτις θὰ ἐντοιχισθῇ εἰς τὰ προπύλαια τοῦ Οἴκου τῆς Χημείας. Κατὰ τὰς ἐορτὰς δὲ τὰς τελεσθείας εἰς Παρισίους ἀντεπροσωπεύθη ὑπὸ τοῦ κ. Ζέγγελη.

Ὁ Berthelot ἐγεννήθη εἰς τὸ κέντρον τῶν παλαιῶν Παρισίων τὴν 25 Ὀκτωβρίου 1827. Ὁ πατὴρ του ἦτο ἰατρός, πνεῦμα σοβαρὸν καὶ μεγάλης ἀξίας ὀδήγησεν ἀπὸ ἐνωρὶς τὸν υἱὸν του εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ἐπιστημονικῆς ἐρεῦνης.

Εἰς τὸ σχολεῖον ὁ νέος Berthelot εἶχεν ἐκτάκτους ἐπιτυχίας, ἐπέτυχε μάλιστα τὸ βραβεῖον τῆς φιλοσοφίας εἰς τὸν γενικὸν διαγωνισμὸν μεταξὺ ὄλων τῶν Λυκείων τῆς Γαλλίας. Κατόπιν ἐπεδόθη εἰς τὰς Φυσικὰς ἐπιστήμας, εἰς τὰς ἀρχὰς δὲ τῶν σπουδῶν του συνεδέθη στενώτατα μετὸν Renan δι' ἀρρήτου φιλίας.

Εἰργάσθη μετὰ ζήλου ὡς παρασκευαστὴς εἰς τὸ ἐργαστήριον τοῦ Ballard. Τῷ 1860 ἐγένετο καθηγητὴς τῆς Ὄργανικῆς Χημείας εἰς τὸ Collège de

France, τὴν θέσιν δὲ ταύτην διετήρησε μέχρι τοῦ θανάτου του. Ἀκαταπόνητος εἰργάζετο ἀκαταπαύστως καὶ αἱ ἀνακαλύψεις του διήγειραν τὸν θαυμασμὸν ὄλων τῶν ἐπιστημόνων. Ἐδημοσίευσεν περὶ τὰς 1200 ἐργασίας ἀνευ διακοπῆς ἀπὸ τοῦ 1850 μέχρι τοῦ 1907 εἰς τὰ comptes rendus de l'Academie des Sciences καὶ εἰς τὰ Annales de Physique et de Chimie.

Τὸν Berthelot χαρακτηρίζει ἀνεξάντλητος γονιμότης καὶ ἰδιοφυΐα εἰς τὴν διεξαγωγὴν τῶν ἐργασιῶν αὐτοῦ. Οἰονδήποτε ζήτημα καὶ ἀν' ἔθιγεν ἔλυνε τοῦτο ἐπιτυχῶς. Συνεδύαζεν ἔκτακτον μεγαλοφυΐαν μετὰ μεγίστης πειραματικῆς δεινότητος. Εἶναι ὁ μόνος ἴσως σοφὸς τοῦ XIX αἰῶνος ὅστις μᾶς ἐνθυμίζει τὰ πνεύματα ἐκεῖνα, ἅτινα ἠσχολοῦντο πρὸς πάσας τὰς κατευθύνσεις τῆς Ἐπιστήμης, πρὸς πάντας τοὺς κλάδους αὐτῆς τείνοντα νὰ περιλάβωσιν ὅλας τὰς ἀνθρωπίνους γνώσεις. Εἰς αὐτὸν ὀφείλονται δλόκληροι σειραὶ βασικῶν ἀνακαλύψεων, ἀληθῆ κυκλώπια τεῖχη ἐπὶ τῶν ὁποίων οἱ διάδοχοι αὐτοῦ προσθέτουν διαρκῶς νέα οἰκοδομήματα.

Παρ' ὅλας τὰς διαφορωτάτας αὐτοῦ ἐργασίας ἔλαβε μέρος καὶ εἰς τὴν δημοσίαν κίνησιν. Ὑπῆρξεν δις ὑπουργός, γεροῦσιαστής, μέλος τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας καὶ μέλος τῶν κυριωτέρων ξένων Ἀκαδημιῶν ἢ ἐπιστημονικῶν ἑταιρειῶν.

Τῷ 1861 ἐνυμφεῦθη κόρην ἀξίαν αὐτοῦ, τῆς ὁποίας τὴν ζωὴν εἶχεν ὡς τὸν ὀδηγὸν καὶ τὸ εὐγενέστερον ἰδανικὸν τοῦ καθηκόντος. Ἐκ τοῦ γάμου τούτου ἐγεννήθησαν ὅ τέκνα ἔζησε μετὰ τῆς συζύγου του ἐν τελείᾳ ἁρμονίᾳ καὶ ἀγάπῃ· ὁ οἰκογενειακὸς δὲ αὐτοῦ βίος ὑπῆρξεν εὐτυχῆς. Κατὰ τὰ τελευταῖα ὅμως ἔτη εἶχε τὴν ἀτυχίαν νὰ ἀπωλέσῃ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ καὶ κατόπιν τὸν υἱὸν τῆς. Ἡ κυρία Berthelot μὴ δυνηθεῖσα νὰ ὑπομείνῃ τὸ τελευταῖον τοῦτο κτύπημα ἠσθένησεν ἐκ καρδιακῆς παθήσεως. Ὁ γέρον σύζυγός τῆς παρηκολούθη τὰς φάσεις τῆς ἀσθενείας καὶ πολλάκις ἔλεγεν εἰς τὰ τέκνα του: «Δὲν θὰ δυνηθῶ νὰ ἐπιζήσω τῆς μητρὸς σας». Τέλος τὴν 15ην Μαρτίου 1907 ἡ ἀσθενὴς ἐχειροτέρευσεν, ἔλεγε δὲ εἰς τὴν ἄλλην κόρην τῆς: «Τὶ θὰ γίνῃ ὁ πατὴρ σας ὅταν δὲν θὰ εἶμαι πλέον πλησίον του;» περὶ τὴν μεσημβρίαν δὲ ἀπέθανε. Ὁ σύζυγός τῆς ἀμέσως ἀπεσύρθη εἰς τὸ παρακείμενον δωμάτιον, μετ' ὀλίγα δὲ λεπτὰ δὲν εὐρίσκετο πλέον μεταξὺ τῶν ζώντων, ἀλλ' ἠκολούθησεν ἐπὶ τῆς ἄλλης ὄχθης ἐκείνην, εἰς τὴν ὁποίαν ἔμεινε πιστὸς μέχρι θανάτου.

Τὸ Γαλλικὸν ἔθνος ἀπέδωκεν εἰς τὸν Berthelot τὰς μεγαλυτέρας τῶν τιμῶν. Τὴν σωρὸν αὐτοῦ ἐνεταφίασαν εἰς τὸ Πάνθειον, δὲν ἠθέλησαν δὲ νὰ χωρίσουν ἐκεῖνους, τοὺς ὁποίους καὶ ὁ θάνατος ἀκόμη δὲν εἶχε κατορθώσει νὰ χωρίσῃ. Ἡ κυρία Berthelot ὑπῆρξεν ἡ μόνη γυνὴ, ἣτις ἀνεπαύθη εἰς τὸ Πάνθειον. Οὕτω τὸ φῶς τοῦ μεγάλου χημικοῦ θὰ λάμπῃ καθαρότερον ὅταν πλησίον τοῦ μεγάλου φάρου, ὅστις προβάλλει τὰς ἀκτίνας του εἰς ὅλον τὸν κόσμον, θὰ εὐρίσκεται καὶ ἡ μικρὰ λυχνία, ἣτις μὲ τὸ γλυκὸ τῆς φῶς ἐφώτιζεν μόνον τὴν οἰκογενειακὴν ἐστίαν.

**ΤΑ ΝΕΟΪΔΡΥΘΕΝΤΑ
ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ
ΤΗΣ «ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ»
ΑΝΑΛΑΜΒΑΝΟΥΣΙ ΤΗΝ ΕΚΤΕΛΕΣΙΝ ΠΑΣΗΣ
ΦΥΣΕΩΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ**

ΕΙΔΙΚΟΝ ΤΜΗΜΑ ΙΔΡΥΘΗ ΔΙΑ ΤΗΝ ΕΚΤΥΠΩΣΙΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Οι εν ταῖς ἐπαρχίαις συνδρομηταὶ καὶ ἀναγνώσται τῆς
«ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ» δύνανται νὰ
ἀποστέλλωσι πρὸς ἐκτέλεσιν πᾶσαν τυπογραφικὴν τῶν
ἐργασίαν εἰς τὴν διεύθυνσιν τοῦ περιοδικοῦ μετὰ τὴν πε-
ποιθήσῃν ὅτι εὐσυνείδητος μέρημα καταβάλλεται ἐν τῇ
ἐκτελέσει πάσης παραγγελίας.

..... ΧΑΡΤΟΠΩΛΕΙΟΝ Πλουσιωτάτη συλλογὴ γραφικῆς ὕλης
ΝΙΚΟΛ. ΖΕΥΓΩΛΗ καθ' ἑαυτὴν ἐκτελεῖται πᾶσα τυπογραφι-
κὴ ἐργασία κατασκευάζονται σφραγίδες
..... 1 ΕΥΡΥΠΛΑΟΥ 1 Στιγμαία ἐκτύποις ἐπισκεπτηρίων.

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑ
ΧΗΜΙΚΩΝ - ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΩΝ - ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΩΝ - ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
Μετὰ Ἐλευθέρων Ἐμπορικῶν Σπουδῶν
ΑΠ. ΧΡ. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ ἀριστοῦχου Φαρμακαποιοῦ - Χημικοῦ
Βερανζέρου 1. (Πλατεία Κάνιγγος)

Διὰ τὰ ΟΦΘΑΛΜΟΛΟΓΙΚΑ νοσή-
ματα συνιστῶμεν τὴν κλινικὴν
ΣΠΗΛΙΟΥ Ι. ΧΑΡΑΜΗ
Τ. ΥΦΗΓΗΤΟΥ, ΟΦΘΑΛΜΟΛΟΓΟΥ
27-Μενάνδρου-27 Ἀθῆναι τηλ. 654

ΠΕΤΡΟΣ. ΠΟΥΚΡΑΤΗΣ
Μαιευτῆς — Συφιλιδολόγος
ΝΙΚΟΣ ΠΟΥΚΡΑΤΗΣ
Παιδίατρος — Ὑγιεινολόγος
Ὁδὸς Κάνιγγος 21

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ
ΜΩΣΑΪΚΩΝ ΠΛΑΚΩΝ
Δ. ΠΡΩΤΟΝΟΤΑΡΙΟΥ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΤΕΝΕΔΟΥ 18
& ΕΝ ΤΖΙΤΖΙΦΙΕΣ ΦΑΛΗΡΩΝ

.....ΜΕΓΑ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ.....
.....Κ. Γ. ΝΑΥΠΛΙΩΤΗ.....
16 ΗΦΑΙΣΤΟΥ 16
Χρηματοκιβώτια—Πλάστιγγες
Ἐπιπλα

**ΗΛΕΚΤΡΟΚΙΝΗΤΟΝ
ΕΥΛΟΥΡΓΙΚΟΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ
ΔΑΜΙΑΝΟΥ ΜΕΝΕΓΑ & ΣΙΑ**

ΟΔΟΣ ΕΛΠΙΔΟΣ 10 (ΠΛΑΤΕΙΑ ΚΥΡΙΑΚΟΥ)

- ΑΘΗΝΑΙ -

ΕΚΤΕΛΟΥΝΤΑΙ ΠΑΝΤΟΣ ΕΙΔΟΥΣ ΕΥΛΟΥΡΓΙΚΑΙ
ΕΡΓΑΣΙΑΙ

ΚΟΥΦΩΜΑΤΑ
ΠΑΤΩΜΑΤΑ
ΕΠΙΠΛΑ κ.τ.λ.

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΣ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ & ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ
ΓΡΑΦΕΙΑ·ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΑ: ΑΘΗΝΑΙ, ΑΔΜΗΤΟΥ 18 - Θ. ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ 2

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΣΩΤΕΡ.
ἐκδόσεως ἀπλῆς δραχμαὶ 125
» πολυτελοῦς δραχ. 200

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΣΩΤΕΡ.
ἐκδόσεως ἀπλῆς δολ. 5 ἢ λιρ. χρ. 1
» πολυτ. » 10 ἢ » » 2

Εἰς τὰ ἐκδοθέντα μέχρι σήμερον τεύχη περιλαμβάνονται
ἔργα καὶ μεταφράσεις τῶν

Παύλου ΚΑΡΟΛΙΔΟΥ...
Ἄντ. ΧΡΗΣΤΟΜΑΝΟΥ
Ἐμμανουὴλ ΚΑΡΑΒΙΑ...
ΒΑΡΔΑΚΗ ΔΙΟΦΑΝΤΟΥ.....
ΒΑΡΔΑΚΗ ΣΠΥΡΟΥ.....
ΒΙΑΖΗ ΔΕ ΣΠΥΡΟΥ+.....
ΓΛΕΖΟΥ ΠΕΤΡΟΥ.....
ΔΑΛΛΑ ΜΙΑΤΙΑΔΟΥ.....
ΔΑΥΙΔ ΙΩΣΗΦ.....
ΔΕΛΑΜΑΝΗ ΣΤΑΥΡΟΥ.....
ΔΡΟΣΥΝΗ ΓΕΩΡΓΙΟΥ.....
ΖΕΓΓΕΛΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ...
ΚΑΖΑΖΗ ΝΕΟΚΛΕΟΥΣ.....
ΚΟΣΜΕΤΑΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ....
ΚΟΤΣΑΥΤΗ ΑΝΔΡΕΟΥ.....

ΔΑΥΡΑΓΚΑ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ.....
ΜΙΝΩΤΟΥ ΜΑΡΙΕΤΤΑΣ.....
ΜΠΑΡΔΑΝΗ ΔΙΚΑΤΕΡΙΝΗΣ...
ΜΠΑΡΔΑΝΗ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ+...
ΠΡΩΤΟΝΟΤΑΡΙΟΥ ΣΤΕΛΙΟΥ...
ΠΥΡΓΟΥ ΡΕΝΟΥ.....
ΣΩΚΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ.....
ΦΑΡΑΝΤΑΤΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ...
ΧΑΡΑΜΗ ΣΠΥΛΙΟΥ.....
ΧΡΗΣΤΟΜΑΝΟΥ ΔΙΑΙΚΑΣ...
BARDOUING EMMANUEL...
LESUEUR DANIEL.....
MACKIE JOHN.....
MARTIN LUIS.....
RONDIN AUGUSTE...
ROUSSEAU JEAN.....

Φωτογραφία ἔργων ζωγραφικῆς καὶ Γλυπτικῆς τῶν

ΓΥΖΗ ΝΙΚΟΛΑΟΥ.....
ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΜΙΧΑΗΛ.....

MARQUESTE L.....
MASTRAYAM D.....

Μουσικὰ τεμάχια

LERBS HANS.....

Φωτογραφία διάφορα

ΓΥΖΗ ΝΙΚΟΛΑΟΥ.....
ΚΑΖΑΖΗ ΝΕΟΚΛΕΟΥΣ.....
ΚΑΡΟΛΙΔΟΥ ΠΑΥΛΟΥ.....
ΝΙΚΟΛΑΪΔΟΥ ΡΗΓΑ.....
ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΜΙΧΑΗΛ.....
ΣΩΚΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ.....
ΧΑΡΑΜΗ ΣΠΗΛΙΟΥ.....

ΧΡΗΣΤΟΜΑΝΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣ...
Ἐργαστήριον ΝΙΚ. ΓΥΖΗ.....
Τὸ χρυσοῦν προσωπεῖον μετὰ τὴν
μορφὴν τοῦ Φαραὼ ΤΟΥΤ—
ΑΝΧ—ΑΜΜΩΝ.....
Τὸ δλόχρυσον κάλυμμα τοῦ τρι-
του φερέτρου τοῦ ΦΑΡΑΩ....